

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za izposojništvo 15.20 lir
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in tujstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Scarsa attività in Egitto

Fanti della divisione „Folgore“ hanno abbattuto due velivoli britannici — Brutalità dei metodi di guerra inglesi

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 9 ottobre il seguente bollettino n. 866:

Sul fronte di El Alamein scarsa attività operativa.

Nella giornata di ieri un „Hurricane“ è stato abbattuto dal tiro di armi automatiche di fanti della Divisione „Folgore“: il pilota, sud-africano, veniva catturato, altro apparecchio, colpito da fucili dello stesso reparto, precipitava nei pressi di Him Himat.

Nel pomeriggio del 7 ottobre velivoli da caccia britannici hanno mitragliato in volo rasente, nonostante i visibili segni di riconoscimento, reparti sanitari della Divisione „Folgore“, causando tre morti e dodici feriti fra i ricoverati.

Da meno di venti metri d'altezza, senza alcun rischio, trattandosi di elementi sanitari, e come tali non protetti da mezzi di difesa contraria, quattro velivoli da caccia britannici hanno mitragliato con pallottole esplosive, alle ore 13.45 del 7 ottobre, le sezioni di sanità della Divisione „Folgore“. I numerosi regolamenti segni di riconoscimento e la dislocazione in piena luce su di un pianoro sopraelevato non sono valsi ad evitare l'atto criminale che causava tre morti e dodici feriti tra i ricoverati. Ormai non si può più credere ad inventati errori, quando questo nuovo triste episodio si ricollegli ad altri verificatisi in occasione della recente azione britannica su Tobruk.

I fatti rigorosamente vagliati e sicuramente documentati possono essere così riassunti. Il 13 settembre un ufficiale e sei avieri lasciavano, a bordo di un autocarro, un nostro magazzino avanzato e si inoltravano di qualche decina di chilometri nel deserto, allo scopo di provvedere al recupero di alcuni materiali. Per un

guasto intervenuto, la macchina doveva arrestarsi e mentre si procedeva alle necessarie riparazioni veniva circondata da sei camionette inglesi provenienti dal sud. Una quarantina di australiani, subito balzati a terra con i fucili mitragliatori spianati, rendevano impossibile qualunque resistenza, attesa la superiorità numerica e le circostanze del momento, fra gli australiani erano un ufficiale inglese, comandante la colonna, ed uno francese. Dopo breve tempo, sul gruppo dei nostri prigionieri gli australiani aprivano freddamente il fuoco da brevissima distanza e, assicuratisi che i nostri fossero morti o mortalmente feriti, proseguivano verso nord. Un aviere, rimasto illeso e ritenuto morto perché privo di sensi, poteva più tardi, insieme ad un compagno gravemente ferito, raggiungere un nostro posto avanzato e denunciare così l'accaduto.

In un ordine di operazione (caduto nelle nostre mani per l'attacco di Tobruk) in relazione all'avanzata prevista e non realizzata nella zona di sbarco, è prescritto: «Il decimo plotone distaccherà una sezione per attaccare il ricovero B 1082 e tutti coloro che vi si trovano debbono essere uccisi». Ordine, dunque, senza discriminazione alcuna, di soppressione integrale degli avversari. Tale criterio — cui vanno ricollegati i precedenti attacchi alle navi ospedaliere ed agli idrovoltanti di soccorso — può ben essere posto in confronto con quello assunto dai comandi nostri allorché, come è stato reso noto, allestito una colonna di soccorso per raccogliere, in pieno deserto, feriti nemici abbandonati dai propri reparti, o fanno prodigare le truppe dipendenti per il salvataggio, nella rada di Tobruk, dei numerosi naufraghi nemici. Si renderanno inevitabili le nostre più legittime rappresaglie.

Majhno delovanje v Egiptu

Peši divizije „Folgore“ sestrelili dve angleški letali — Brutalnost angleških vojnih metod

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 9. oktobra naslednje 866. vojno poročilo:

Na fronti pri El Alameinu majhna operativna delavnost.

Včerajšnji dan so peši divizije „Folgore“ s strelji iz avtomatskega orožja sestrelili letalo vrste „Hurricane“. Pilot, po rodu iz Južne Afrike, je bil ujet. Neko drugo letalo, ki so ga zajeli strelci istega oddelka, je treščilo na tla v bližini Him Himata.

Popoldne 7. oktobra so britanski lovci v strmem poletu s strojnimi obdelovalci sanitetne oddelke divizije „Folgore“, dasi so bili opremljeni zelo razločno s spoznavalnimi znaki. Izmed bolnikov so bili trije ubiti in 12 ranjenih.

Stirje angleški lovci so 7. oktobra ob 13.45 obdelovali s krogami sanitetne oddelke divizije „Folgore“. Ti letalci so delovali iz višine manj kakor 20 m in brez tveganja, ker je šlo za bolnišniške oddelke, ki niso zaščiteni s protiletalsko obrambo. Stevilni redni znaki za spoznavanje teh naprav in razpostavitev na visoki planoti pri svetlem dnevu niso mogli preprečiti tega zločina dejanja, ki je povzročilo 3 mrtve in 12 ranjenih med bolničarji. Odslej ni več mogoče verjeti na nehotene pomote pri tem žalostnem dogodku, če ga primerjamo z drugimi, ki so se dogodili pri nedavnem angleškem nastopu pri Tobruku.

Ti dogodki, ki so strogo dokazani z dokumenti, se dajo posneti takole: 13. septembra je 1. častnik in 6 letalec v nekem avtomobilu zapustilo eno naših sprednjih skladov in napredovalo nekaj desetnih kilometrov v puščavo, da bi tam zbralo nekaj gradiva. Zaradi pokvare se je moral avtomobil ustaviti in ko so ga popravljali, ga je obkolilo 6 angleških avtomobilov, ki so prišli od juga. Kakih 40 Avstralcev, oboroženih s puškami in strojnimi, je onemogočilo odpor, ker so bili številčno in po okoliščinah v premoči. Med Avstralci je bil angleški častnik, ki je poveljeval, in 1 Francoz. Nato so Avstralci hladno iz kratke razdalje streljali na naše ujetnike, in ko so se prepirali, da so mrtvi ali smrtno ranjeni, so nadaljevali pot proti severu. En letalec je ostal nepoškodovan, pa so mislili, da je mrtel, ker je negiben ležal. Pozneje se mu je posrečilo v družbi drugega težko ranjenega vojaka doseči eno naših prednjih postojank in poročati o dogodku.

V naše roke je padlo tudi povelje ob prijli napada na Tobruk: »Deseti vod se bo ločil v oddelek, ki bo napadel zaklonišče B 1082 in vsi, ki so notri, morajo biti ubiti.« To je torej povelje, ki se ne da opravičiti od nikogar in po katerem naj se sovražnik v celoti pobije. Ta kriterij, kateremu je treba pridružiti še prejšnje napade na bolniške ladje in na pomožna vodna letala, je v pravem nasprotju s kriterijem naših poveljstev, kadar, kakor je znano, pošiljajo pomožne kolone, ki naj v puščavi zberejo sovražne ranjence, zapuščene od njihovih lastnih oddelkov, in kadar naročajo svojim vojakom, naj rešijo številne sovražne brodomorce, kakor je bilo v zalivu pri Tobruku. Naše represalije, ki so več kakor zakonite, bodo neizogibne.

Čestitke nemške mornarice ob potopitvi ameriške oklopnice

Berlin, 9. okt. s. Vrhovni poveljnik nemške mornarice veliki admiral Raeder je ob potopitvi ameriške bojne ladje razreda „Mississippi“ po podmornici „Barbarigo“ pod poveljstvom kapitana bojnega broda Enza Grossia poslal podtajniku Kr. italijanske mornarice admiralu Riccardiju v svojem in v imenu nemške vojne mornarice najprišče čestitke.

Objava izgub v septembru

Rim, 9. okt. s. Glavni stan italijanskih Oboroženih sil objavlja:

Izgube v mesecu septembru in one, ki niso upoštevane v prejšnjih seznamih, in o katerih so dospele do 30. septembra predpisani dokumenti in imenske oznake, so naslednje:

Vojna in Milica, Egipt: padlih 481, ranjenih 687, pogrešanih 3.364.

Rusija: (12. seznam) padlih 1.054, ranjenih 4.121, pogrešanih 1.209.

Balkan: padlih 231, ranjenih 364, pogrešanih 24.

Mornarica: padlih 58, ranjenih 200, pogrešanih 278.

Letalstvo: padlih 49, ranjenih 59, pogrešanih 57.

Seznami padlih so objavljeni v izrednem dodatku k listu „Le Forze Armate“.

Slavnim borcem in njih družinam ganljiva nemiljiva hvaležnost domovine!

Zavzete višine v kavkaških gorah

Uspehi italijanskih čet ob Donu — Velika nemška zmaga ob Ilmenskem jezeru — Nemški odgovor na angleška nasilstva

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 9. okt. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na Kavkaškem področju so si napadalne čete priborile pot dalje in zavzele v ogorčenih borbah po gozdovih nove višinske grebene.

Na fronti ob Donu so rumunske in italijanske čete zavzele sovražnikove sunke. V srednjem odseku fronte so bili v uspešnih napadnih akcijah zavzeti številni bunkerji in postojanke; pripeljanih je bilo večje število ujetnikov.

Jugovzhodno ob Ilmenskega jezera so te kopne vojske, orožja SS in letalske ednice, ki se bojujejo na kopnem, priborile z učinkovito podporo letalskega orožja nadaljnje ozemlje in razbile odnosno uničile pet sovjetskih divizij in 2 strelski brigadi. O 27. septembra dalje je bilo tukaj pripeljanih 3288 ujetnikov, razen tega pa zaplenjenih ali uničenih 13 tankov, 108 topov, 123 metalecev granat, veliko število strojnice in še drugega orožja za pehoto. V ogromnih krvavih izgubah, ki jih je utrnel sovražnik, je število padlih trikrat večje kakor ujetih.

Po brezuspešnem dnevnem vznemirjevalnem poletu enega angleškega letala nad porsarsko-pfalškim področjem je preteklo noč nekaj angleških letal priletelo nad Nemški zaliv. Eno letalo je bilo sestreljeno. Nadaljnji bombniki je bil sestreljen pri akciji proti zapadni francoski obali. V jutranjih urah današnjega dneva so nekatera sovražna letala preletela zapadno nemško ozemlje. Maloštevilne rušilne bombe, ki so jih odvrkla, niso povzročile nobene škode.

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 9. okt. Nemško vrhovno vojno poveljništvo objavlja nadalje:

V zvezi z obvestilom vrhovnega poveljništva nemške vojske z dne 7. oktobra t. l., o protikužni za vezanje nemških vojnih ujetnikov, ki so bili odpeljani z obale pri Dieppu in pri napadu na otok Sarg, je angleška vlada samo izmikajoče odgovorila, pri čemer se opira na izjave nemških ujetnikov, čes, da niso bili zvezani, in pristavlja, da ni odobrila in tudi ne bo odobrila vezanja vojnih ujetnikov. Na te zavite izjave angleške vlade se nemška vlada ni mogla zanesti in je zaradi tega dne 8. oktobra ob 12. ure, naj se vrže v okove in vezi 107 angleških častnikov in 1269 angleških podčastnikov in vojakov, ki so bili zajeti pri Dieppu. Vojaske duhovniki, zdravstveno osebje ter bolni in ranjeni vojaki niso bili zvezani.

Dne 8. oktobra zvečer je angleško vojn. ministrstvo objavilo, da bo pustilo s svoje strani na to odredbo nemškega vrhovnega poveljništva zvezati enako število nemških vojnih ujetnikov. Če se to zgodi, bo nemško vojn. poveljništvo 10. oktobra vrglo v okove in vezi trikrat večje število angleških ujetnikov, kolikor bo povezanah nemških ujetnikov v Angliji.

Hud sovjetski poraz pri Ilmenskem jezeru

Berlin, 10. okt. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je prišlo do veliki bitki, ki je bila jugovzhodno od Ilmenskega jezera in katero omenja včerajšnje vojno poročilo.

Napad se je pričel 27. septembra v predelu, ki so ga boljševiki utrdili za obrambo z nešteto bunkerji in vsakovrstnimi postojankami ter minskimi polji, ki so se raztezala čez močvirja, reke, gozdove in splot čez zelo težaven teren. Po izredno silni bitki, ki so jo morale nemške čete izvojevati obnem proti sovražniku in proti neugodnim krajevnim okoliščinam, je uspešno zaradi tesnega soledovanja letalstva ukrotilo obupen odpor boljševikov in prostrelo obupen odpor boljševikov in proje bilo zavzetih 100 utrjenih sovražnih postojank.

Potočeni boljševiki so skušali v gozdovih, na relah in v vaseh organizirati najhujši odpor, toda bili so premagani in odvzeto jim je bilo ozemlje v borbah za vsako ped zemlje. Tamkaj so bila zgrajena mostišča preko katerih so bili izvedeni nadaljnji napadi. Boljševiki so skušali s pomočjo novih rezerv, ki so jih vrgli v boj obupno držati svoje postojanke, toda ogenj topništva in bombe nemških letal so strle zadnji odpor, tako da so bile s končnim velikim obkroževalnim manevrom sovražne sile popolnoma uničene.

Uničevanje sovjetske vojne oskrbe

Berlin, 10. okt. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je nemško letalstvo v hudih napadih bombardiralo oskrbovalni promet boljševikov v področju Stalingrada dne 8. oktobra. Odredi bojnih letal in stromo-glavcev so neprestano napadali železniške proge na obeh obrežjih Volge. Ojačenja, ki so jih boljševiki poslali proti Volgi, so bila blokirana, preden so dospela. Na važnih kolodvorih, so bile uničene z bmbami železniške naprave. Na drugih so nastali obširni požari, ki so uničili znatne količine vojnih potrebščin in naprav železniškega prometa. Vrsta bomb je zadela tovrni vlak, ki je prevažal petrolej proti severu. Po več eksplozijah je vlak zgorel.

Na nekem drugem kolodvoru so bojna letala zadela tovrni vlak, ki je zletel v zrak. Vagoni so bili natovorjeni s strelivom. Ob eksploziji so bile razdrte tudi tračnice in porušeni je bil del nekega kolodvora. Na več drugih točkah so bili iz-

sledeni transporti čet in tovrni vlaki, ki so jih skupine bojnih letal nekaj ur nato napadle in jih hudo poškodovale. Dva vlača z vsem tovorom sta bila popolnoma razbita.

Ob francoski in belgijski obali poraženi angleški bombniki

Berlin, 9. okt. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je davi angleško letalstvo s številnimi štirimotorniki, ki so jih spremljali izredno štirimotorni lovci, napadlo obalni predel sverne Francije in Belgije. V veliki višini so sovražni bombniki, med katerimi so bila tudi ameriška letala, ob zaščiti gostih oblakov prodrli z zapada nad obalo. Takoj je stopilo v akcijo nemško protile-

tsko topništvo mornarice in letalstva. So- vražni bombniki tako niso mogli doseči objektov, ki so važni za vojno in katere so hoteli doseči. Nemški lovci so ojačili obrambo s kopnega in so z drznimi napadi prisilili angleške lovce k borbi.

Po dosedanjih vesteh je bilo sestreljenih več štirimotornih bombnikov, ki so se razbili na tleh. Med štirimotorniki, ki so jih zrušili nemški lovci je tudi nekaj takozvanih letališč trdnjav. Bombe, ki jih je odvrkel sovražnik, so povzročile škodo, ki je majhna v primeri z ogromno škodo, katero je utrpelo angleško letalstvo v tej akciji. Večina bomb je zadela stanovanjska poslopja v majhnih krajih Med francoskim in belgijskim civilnim prebivalstvom pa so bili mrtvi in ranjeni.

Popoln uspeh razpisa zakladnih bonov

Rim, 9. okt. s. Finančni minister, guverner Banca d'Italia in predsednik konzorcija za 9letne 4% zakladne bone s premijami, ki zapadejo 15. septembra 1951, so sporočili Duceju, da je bilo podpisanih 24.948.075.000 lir s presežkom 432.903.000 lir v primeri s podpisovanjem 9letnih 5%, dne 15. februarja izdanih zakladnih bonov, s presežkom 4.727.909.000 lir v primeri z

boni, izdanimi 15. septembra 1941, ter s presežkom 7.039.350.000 lir v primeri z boni, izdanimi 15. februarja 1941.

Kakor v prejšnjih emisijah je uspeh pripisati popolni soudeležbi vlagateljev. Podpisovanja so se udeležili v veliki meri tudi Libija, italijanske posesti v Egejskem morju in nove priključene pokrajine.

Italijansko-nemško sodelovanje na področju prehranjevalnega gospodarstva

Minister Eksc. Pareschi v Monakovu

Monakovo, 9. okt. s. V pogovorih, ki jih je imel italijanski kmetijski minister Pareschi s podtajnikom nemškega kmetijskega ministrstva in voditeljem nemških kmetov Backejem in ki so potekali v duhu tovariškega in prijateljskega duha, kateri veže obe velesili osi, so bila izčrpno obravnavana vprašanja italijanske in nemške prehranjevalne politike. Pogovori so rodili uspeh, ki bo tudi na važnem področju prehranjevalnega gospodarstva jamčil doseg končne zmag.

Med svojim bivanjem v Monakovu se je minister Pareschi v spremstvu državnega podtajnika Backea poklonil padlim za narodno socialistično stvar ter je položil ven-

ce na njihove grobove. Obiskal je tudi Rjavo hišo ter druge sedeže narodno socialistične stranke, kjer ga je sprejel blagajniški stranke Schwarz, nato pa je obiskal še Dom nemške umetnosti in razstavo v njem. Na sprejemu, ki mu ga je priredil bavarski ministrski predsednik Siebert, je Eksc. Pareschi odgovoril na topli pozdrav, da je vesel, ker se ta sestanek vrši v Nemčiji, in sicer v glavnem mestu narodno-socialističnega gibanja, ter je posebno podčrtal duh obeh revolucij, kakor tudi prijateljstvo, ki veže oba velika voditelja, ki sta omogočila to pogajanje. Danes bo minister Pareschi odpotoval iz Monakova v Rim.

Sodelovanje z Bolgarijo

Zadovoljstvo v Bolgariji nad uspehi rimskih pogajanj ministra Zaharijeva

Sofija, 9. okt. s. Listi še naprej obširno komentirajo obisk bolgarskega ministra za trgovino Zaharijeva v Rimu in uspehe italijansko-bolgarskih gospodarskih pogajanj. Poluradni »Dnes« piše pod naslovom »Italija in mi«: Bolgarski narod sprejema z radostjo vest o srečni zaključitvi nove pogodbe z Italijo. Zopet sta se obe prijateljski državi srečali na poti najbolj plodnega sodelovanja. List »Slovo« piše pod naslovom »Med Donavo in Adrijom«: Razgovor ministrov Zaharijeva in Rimu so se zaključili s polnim uspehom in z najboljimi izglezi za vedno tesnejše sodelovanje med obema državama. Izredno važno je, da bo zgrajena prometna pot med Donavo in Adrijom. Ta pot bo skrajšala razdaljo med Bolgarijo in Italijo ter bo ugodno vplivala na trgovinsko izmenjavo med obema državama.

Zahvala italijanskim invalidov Bolgariji

Sofija, 9. okt. s. Vsi listi objavljajo z znatnim poudarkom naslednje obvestilo: Italijanski minister Magistrati je poslal ministrskemu predsedniku Filovu pismo, s katerim se grof Magistrati zahvaljuje vadi in bolgarskemu narodu v imenu fašistične vlade in vrhovnega poveljništva italijanskih oboroženih sil za gostoljubnost in tople sprejeme, ki so jih bili deicni itali-

janski invalidni bojevniki za časa svojega bivanja v Bolgariji.

Švedski in finski listi o transbalkanski cesti

Stockholm, 4. okt. s. »Stockholms Tidning« objavlja glede italijansko-bolgarske konvencije za cestno zvezo med pristaniščema Durazzo in Antivari ter mestoma Sofija in Ruščuk, ki sta jo nedavno podpisala v Rimu grof Clana in bolgarski minister za trgovino, industrijo in delo Zaharijev, zanimiv članek, v katerem poudarja temeljno važnost te najmoderneše ceste, ki bo zvezala Italijo in Bolgarijo preko Balkana. Težkoče izmenjave blaga, piše list so vedno izhajale iz transportnih težkoč. Nova cesta bo zaradi tega omogočila živahen promet med obema zavezniskima državama.

Helsinki, 9. okt. s. Vsi listi objavljajo s velikim poudarkom italijansko-bolgarski sporazum za gradnjo velike prometne zveze med Bolgarijo in Albanijo. Listi opozarjajo na važnost te ceste iz Durazza do Ruščuka. Cesta se bo zgradila zaradi tega, ker se obe državi srečno izpolnjujeta v gospodarstvu. Sprejemajoča od Bolgarije poljedelske pridelke, bo Italija dobavljala Bolgariji razne stroje, s katerimi bo ta zgradila svojo industrijo.

Minister dr. Göbbels o vlogi in nalogah sedobne nemške literature

Weimar, 9. okt. s. Ob otvoritvi »tedna nemke knjige« v tem vojnem letu je imel nemški minister dr. Göbbels danes v Weimaru mogočen govor, v katerem je poveljeval velično duhovnih vrednot današnje Nemčije. Med drugim je podčrtal, da je Nemčija, ki je od leta 1933 ogromno napredovala na vseh področjih, pokazala čudoviti razvoj tudi v duhovnem življenju. Nacionalni socializem je ojačil in dal novo obliko nemškemu duhu.

Dr. Göbbels je potem rekel, da je nacionalno socialistična propaganda porušila neke vrste intelektualizma, ki ga je čas že premagal, in tudi kritika je bolj nadzorovana in postavljena na bolj zdrava načela. Nato je minister zatrdil, da je sedobna nemška poezija ostala pravcata sila med narodom velike Nemčije. Dvoumna židovsko-boljševiška literatura je izginila v mejah Nemčije. Namesto nje so prišla dela z večjo umetniško odgovornostjo in večje vzgojne in moralne vrednosti.

Nato je govornik poveljeval neskončno armado raziskovalcev, učiteljev, umetnikov, slikarjev in nemških arhitektov, ki dajejo s svojim razumskim in umetniškim udejstvovanjem veličino in moč domovini. Pesnikom in pisateljem je narodnosocial-

istična država dodelila posebno funkcijo, v kateri opravljajo tako, kakor opravljajo vse druge sile naroda, naloge na raznih področjih. Pisatelj je duhovni pionir svojega časa. Kdor živi ob strani ali s svojim časom, izgubi tudi pravico govoriti o svojem času. Duhovni jezik dobe je zapisan v fluidu in ozračju dobe. Poet ima nalogo, da tolmači ta fluid in to ozračje.

Dr. Göbbels je nato govoril o posebnih nalogah pesnikov in pisateljev v tej vojni ter je podčrtal, da morajo biti visoki zastopniki tistega vojaškega in narodnosocialističnega tipa, ki ga je skovala mladina nove dobe z doktrino Adolfa Hitlerja, ako hočejo biti resnični tolmači sodobnega časa. Dr. Göbbels je govoril tudi o značilnosti knjige nove Nemčije in o razvoju politične literature in vojno spominske literature. Od pričetka sedanje vojne se je nemška knjiga še bolj približala življenju nemškega naroda. Tudi ona prispeva s svojim duhovno silo k veličini naroda, tvorca enotni blok volje, naperjene k zmagi. Dr. Göbbels je zaključil, da mora beseda biti vedno bolj orožje v bitki duhov v tem našem stoletju, knjiga pa meč, ki seka megle, ki še teži našo dobo.

Oborožene sile Italije so aktivne povsod, kjer se ruši angleški imperij

Budimpešta, 9. okt. s. »Pester Lloyd« piše v uvodniku o Italiji v vojni. Po ugotovitvi neomajne trdnosti notranje fronte in volje do zmag, ki globoko prešinja italijanski narod, opozarja list na sodelovanje Italije v sedanji vojni. Italijanske oborožene sile, piše list, so navzoče in aktivne povsod, kjer se ruši angleški imperij. V Afriki in na Sredozemskem morju so italijanske oborožene sile po dveh letih vojne in svetlih, junških dejanjih vsilile sovražniku svojo voljo. Danes je angleški vojni mornarici zaradi hlabrosti, sposobnosti in vztrajnosti italijanskih mornaric in letalcev zaprt sredozemski pot. To je uspeh izrednega pomena, tako s strateškega kakor z moralnega vidika. Mit nepremagljivosti angleške mornarice se je zrušil pod silno hudimi

udarci, ki jih je zadala italijanska mornarica. Tudi v Rusiji so vojaki Italije in njihove zmage potrjujejo kontinuiteto protiboljševiške politike fašizma. Hrabrost italijanskega vojaka in izredno visoka moralna naroda, sta vesela predznamenja. Končna zmaga je torej za sile osi neizbežna.

Angleška križarka potopljena

Rim, 10. okt. s. Angleška admiraliteta javlja, da je bila potopljena angleška križarka »Coventry«, ki je izpodirala 4290 ton in bila zgrajena leta 1938. Oborožena je bila z 10 topovi po 102 mm, in 16 protiletalskimi topovi po 40 mm. V mirnem času je imela 440 moč posadke.

Zelo malo stanovanjskih odpovedi

V tretjem tromesečju je bilo sodnih odpovedi za 60% manj kot lani — Skupno je bilo letos do konca septembra odpovedanih 577 stanovanj

Ljubljana, 10. oktobra. V vseh letošnjih poročilih o gibanju sodnih stanovanjskih odpovedi smo ugotavljali razveljavljajoč pojav, da je odpovedi vedno manj. Že v prvem letu, ki je prav tako že veljala za letošnjem, se je število odpovedi tako daleč skrajšalo, da lahko govorimo o minimu. Zdi se, da se število odpovedi glede na redno gibanje prebivalstva, skoraj ne more še bolj skrajšati, kakor se je že. Celo smatramo lahko, da je tako nenavadno nizko število tudi posledica okolnosti, ker se je teritorij okrajnega sodišča zmanjšal skoraj na samo mesto Ljubljano. Število odpovedi je v tretjem tromesečju, če ga primerjamo s številom v obeh prejšnjih tromesečjih ali z ustreznim številom odpovedi v lanskem letu, znova padlo. Lani je bilo rekordno število odpovedi v pomladanskih in poletnih mesecih, ko je prav za prav sezona za menjavanje stanovanj. Letos pa ta doba ni prišla do izraza. Največ odpovedi je bilo letos v zimskih mesecih, pomladi in poleti so se stalno krčile. V januarju, februarju in marcu jih je bilo 224, v aprilu, maju in juniju 206 ter v juliju, avgustu in septembru 147. Odgovarjajoče število v lanskem letu so bile: prvo tromesečje 297, drugo 346 in tretje 345.

Tako razvidimo, da se je nasproti lanskemu številu letošnjih stanovanjskih odpovedi skrajšalo skoraj za 60%. Skupno je bilo lani do konca septembra 988 sodnih odpovedi, letos pa le 577 ali za dobrih 40% manj.

V Drami dvoje novosti

Cesare Meano: Večno mlada Saloma — Edvard Gregorin: Oče naš

Ljubljana, 10. oktobra. Večno mlado je človeško hrepenenje po lepoti in po sreči, ki si ju večno domišlja najbolj popolno in ljubezni. In človek ju išče od zibelke do groba, ju nahaja v raznih oblikah, a zmerom znova spoznava, da je lepota sreče največja, vendar vedno v iluziji, ne pa v resničnosti.

Cesare Meano je napisal bridkostno komedijo v treh dejanjih. Cesare Neron, že vseh lepota, sladkosti in osrečevanja najstarejših višin in najglobljih prepadoč prenasičen izrodek dekadenčne rimske dobe, si je okoli 60. leta po Kr. r. zaželel nove senzacije. Pesnik je bil, fantast, ki je verjel utvaram lastne domišljije in bajkam. Pa je zvedel, da se živi Saloma, hči Herodiade, ki je bila tako krasna, da so si zaradi neuslišane ljubezenskega hrepenenja jemali življenje Herodovi poveljniki, da je njen oče Herod za njo pobegnil ter da se je celo lepi, hrabri revolucionar Johanaan, ki so ga imeli Nazarenci za preroka, le še za nadčloveški samopremagovanjem rešil njene strašne zapeljivosti. Prerok je kruto žalil Salomo, Herodiado in Heroda ter bil na zahtevo besnih dveh žensk proti Herodovi prvotni volji, končno vendarle obglavljen za prav neverjetno ceno: Saloma je Herodu zaplesala na pol gola, da je Herod položil pred njo prerokovo glavo!

In ta strahotna ženska je — tako je slišal Neron — ostala čudno divna in lepa ter živi v drugem zakonu na armenijskem kraljevskem dvoru kot srečna mati treh otrok in žena kralja Aristobula. Se to krasotico si je hotel prisvojiti razuzdanec poet cesar Neron in je poslal ponjo svojega generala Kasija in senatorja Lutecija. Iz Armenije naj mu jo privede v Rim!

Ker so Armenci in Aristobulos semiti, trgovci, mu bodo prodali tudi kraljico Salomo. Dve provinci da Neron Aristobulu za lepoto, no, če ne pojde drugače, celo štiri province mu odstopi.

Komedija nam pokaže, kako se ta kupčija začne in sklene, Neron dobi Salomo, toda neresnično. Jerubaal proda Aristobulu svojo prekrasno hčerko Dalilo, da se odpelje k Neronu, ko so jo naučili govoriti in plesati, kakor je govorila in plesala pred desetletji resnična Saloma.

Armenci vedo za sleparijo, a molče, saj jim je kralj zapretil, da vsakomur jezik odreže, če le zine, in ko se Jerubaal polakomni po višji kupnini za hčer, sicer bi kupčijo preklical, ga zapode z grožnjo, da mu vzemo glavo, če ni zadovoljen.

Ali tudi Neronova odposlanca zvesta za sleparijo. Toda Dalila je tako krasna, da pravi Kasij: »Ta deklica ni Saloma, a postane lahko odlična Saloma! Mar je nisem takoj priznal za pravo, čeprav sem vedel, da ni prava?« Tudi na Lutecija vpliva Dalila s svojo govorico in plesom tako sugestivno, da se ukloni, da zavrne resnico in se oklene krasne iluzije in izjavi: »Vse drugo je čenčanje!«

Tako se odpelje Dalila preko morja v Rim. Po treh dolgih mesecih vožnje bosta Kasij in Lutecij izročila Dalilo Neronu, ki bo srečen ob mladi, večno sveži lepoti Dalile-Salome. Aristobulos si je pridobil štiri province in še večjo naklonjenost cesarja Neronu, obdržal pa je tudi svojo postarno Salomo, odlično gospodinjico, ki izvrstno kuha, skrbno krpa perilo in imenitno vzgaja otroke, pa neguje moža kot najvrednejša soproga.

Človek bi si samo želel še četrtega dejanja, ko bi Neron spoznal resnico, kako so ga osleparili semiti in kako komično stariško babšje je istiniti njegov ženski ideal!

Prof. Sest je komedijo okusno in po možnosti stilno izrežiral in opremil ter storil vse mogoče, da bi zgradil harmonično enotnost v najbolj nasprotujočih si elementih romantike, ironije in cinizma. Izredno težka naloga.

Še težjo nalogo so imeli igralci. Filistristvo na kraljevskem dvoru 60 let po Kr. r. je problem, ki lahko znide v karikaturu ali dolgačas. Za zmes fantastičnosti, komike, ironije, realistične in banalnosti ob precej pičli začetni poziciji in duhovitosti je odrskega užito ustvarjati hudo trd oreh. Zlasti sem pri nekaterih pogrešal višino govorne kulture, modulacijo dikcije, in me je čisto motila monotonijska, ki se giblje v jedru dveh le-

Naša napoved, da letos ne bo do konca leta niti 1000 stanovanjskih odpovedi, je na najboljš poti, da se uresniči. Ni namreč verjetno, da bi bilo v zadnjem tromesečju več odpovedi, kakor jih je bilo v poletnih tromesečjih.

Rekord letošnjih odpovedi ima še vedno april, ko so jih vpisali 95, sledi mu januar, nato maj, februar, julij, marec in junij, ki je doslej imel rekord najmanjšega števila odpovedi. Sedaj si je ta simpatični rekord prisvojil avgust, ko so zabeležili samo 37 odpovedi, torej eno manj kot junija. V septembru jih je bilo 44.

Podroben pregled odpovedi v posameznih mesecih lani in letos nudi naslednja slika:

mesec	1. 1941	1. 1942
januar	97	90
februar	101	70
marec	99	64
april	85	95
maj	137	73
junij	124	38
julij	114	66
avgust	106	37
september	125	44

skupno . . . 988 577

Večina stanovanjskih odpovedi je utemeljena z vzroki, ki jih dovoljuje zakon. Toda najemniki se z njimi skoraj nikoli ne zadovoljujejo, temveč skušajo dokazati, da odpovedni vzroki gospodarja niso utemeljeni, zlasti ko izjavlja gospodar, da potrebuje stanovanje zase.

gah. Izjemo so delali šaričeva, Gorinšek, Vladimir Skrbinek, Potokar in morda še kdo.

Šaričeva je naša spoštovana umetnica klasičnih in modernih psiholoških nalog. Za Dalilo je storila več kakor je bilo možno pričakovati, tudi ples je opravila lepo in z vso resnobo. Ali zaradi jedra par stavkov klasičnega koturnskega značaja bi šaričeva z Dalilo ne mučil. Tu bi bila na mestu Bravničarjeva, predvsem kot plesalka; govorica pa bi ji po njenem zanimanju za dramo ne delala nikake težave.

Naš popularni Cesar se je trudil z zvišanim sleparjem Aristobulom, a vzhle svoj široki rutini ni našel zanj novih izrazov; isto bi dejal o Salomi Nablocke; začetkoma je nerazumljiva in vobče enolično pevka, na nekaterih točkah pa po svoje simpatična in poredno ljubezniva.

Uspel je Kasij L. Drenovec kot tip rimskega kultiviranca v prefrignu borbi z barbarim kraljem trgovcem. Izvrsten prvi minister, avtor velike goljufije, Marko, je bil Gorinšek, grotesken pajak je prvi poveljnik straže Vlad. Skrbinek, a že preveč karikiren; prav dobra sta Peček kot Lutecij in Potokar kot Jerubaal, ki je prodal hčer Dalilo.

Osebe so večinoma igralske, to se pravi, igrajo komedijo, javkajo, celo jokajo, se kretajo pretvarajoče se ter je vse njih nastopanje špekulacija in prevara. Tudi Dalila takoj sprejme in odlično igra vlogo Salome zgolj iz sebične preračunljivosti, a celo osleparjena Rimljana igrata komedijo, ko že zvesta resnica in naposled sprejmeta drago plačano sleparstvo kot dobrodošlo sredstvo, le da se nanovo prikupita degeneriranemu Neronu.

Edvard Gregorin se je že zapisal v zgodovino naše dramatike kot povsem svojevrsten avtor. Dosleden je in črpa snovi vztrajno iz svetega pisma. Čital sem, da živi za nekako duhovno pregrado, dosledno v široki razdalji od vsakdanjosti, vendar kak pečenjak nad temi realnostmi.

Tale tretja njegova igra je niz odrske prikazanih ilustracij sedmerih prošenj Kristusovega Očenaša. Vsaka ilustracija je zaključena celota, podoba iz življenja; v vsaki nastopa Krist ali v svoji pravi (idealni) pojavi, ali kot moderno oblečen Znanec s Kristovo masko. Da dramatik sam smatra svojo igro za niz podob, je izrazil z velikanskim okvirjem, ki oklepa odrovo odprtino.

Mislím, da bodo te večinoma realistične slike zelo dobrodošle podeželskim očrom, saj je uprizorljiva in učinkovita vsaka zase in dovolj tehtovita. Morda bo le dvoje, troje takih podob vplivalo na ljudstvo celo močneje kakor vseh sedem skupaj. Da je svetopisemska dikcija z brezkončnimi vsakomur pač dobro znanimi citati iz Kristovih govorov naposled pač enolična, postane pri toliki obilici podob neizbežno. Žal, da Znanec ne pridiga, le boža, objema in gleda, a ne posega v dogodke dejanskega. Tako ostaja njegova pomoč nevidna, zlasti pa ne dramatična.

Vse podobe so le mračni izrezki iz socialnega in svetovnonazornega trnja človeštva: ljudje kot žrtve lahkomišelnosti, nestrpnosti, neznačajnosti, usodne, nezačrtljive nesreče ali zmotnega hlastanja za srečo nastopajo bodisi v ozkem rodbinskem krogu, bodisi v pestri družbi zastopnikov najrazličnejših stanov in poklicev ali celo le v okoliščini dveh reš oseb. V vse položaje pa prihaja On, saj je Bog, ki vse vidi, vse ve.

Bolj ali manj so kajpak vse te podobe ostre skice, psihološko bolj ali manj utemeljene in razumljive, vse pa efektne in vidno potekajoče iz peresa mislečega, praktičnega, po vrhu iskreno vernega, zato spoštovanja vrednega moža.

V svoji igralski karieri od l. 1918, ko je kot častnik skočil na oder, je ustvaril Edv. Gregorin že dolgo vrsto najrazličnejših, mladih in starih, dobrih in zlih oseb, vselej s prav svojsko ostro in jasno naravnostjo, prav posebno pa ga mlka, ustvariti vedno znova neizčrpni, zvišeni lik Učenika Odršenika, ponazorjati njegovo življenje, mladost, dobnost in trpljenje iz ljubezni do večno nesrečnega človeštva.

Priznati moramo, da je v tej vlogi vidno napisani iz najgloblje vernosti in najvestnejšega poznanja evangeljev Gregorin že večkrat podal kreacije resnične lepote in

dobjilivosti. Tudi v Očenašu nastopa v predgovoru in zaključni podobi v tej vlogi kot slikovita, pretresljiva svetopisemska pojava, v vseh ostalih pa kot Znanec v vlogi govorečega evangelija zelo diskretno, okusno stiliziran, vobče pa kot izredno prikupen sodobnik. Zaslužil si je priznanje in cvetje kot režiser, avtor in igravec. Želimo mu polnega uspeha v Ljubljani in po vseh domovini.

V ostalem je nemogoče govoriti o drugih kreacijah izvedene epizodnih vlog, čijih imena obsegajo celo plahto v Gledal. listu. Mnogi sodelujoči morajo nastopati v raznih vlogah. Imenujem naj vsaj najvidnejše, ker najmočnejše: Marija Vera, Vladimir in Milan Skrbinek, Pavel Kovič, Verdonik, Nakrst, Košič, Kraljeva, Plut, Levarjeva, Ukmar-Boltarjeva in Potokar. Sodelovalo je tudi nekaj otrok, ki so po večini govorili in igrali prav dobro in naravno.

Posebej je pohvaliti gledališko slikarno, ki je po avtorjevih zamislih in po vodstvom arha Franza in mojstra Skrbinega ustvarila celo vrsto prav dobrih in lepih scen, pa končno faktorja, ki je ravnal z reflektorji in veličastnim zvonjenjem.

Fr. G.

Živilski trg

Ljubljana, 10. oktobra. Gospodinjje so še vedno vajene zgolj vstajati, zato morajo včasih čakati na prodajalce, ki se jim zdaj ne mudi tako zelo na trg. Vendar je pa bil davi že ob 8. živilski trg precej dobro založen. Precej je bilo zlasti zelenjave. Gospodinjje so pa še čakale na prodajalce domačega sadja in gob pred stolnico.

Zadnje tržne dni so gospodinjje kupile precej gob; mnoge so tudi zahajale k mitnicam po ves dan ter se zalagale z gobami celo za sušenje. Zato so pa tudi davi pričakovale, da jih bodo nakupile nekaj na trgu. V prvi tržni uri pa trg še ni bil založen z žlahtnimi gobami, ki jih ljudje še vedno najraje kupujejo, čeprav so najdražje. Drugih boljših gobanov, ki so po novem maksimalnem ceniku uvrščeni v prvo kategorijo med žlahtne gobane (boletus edulis) navadno ni napredaj na našem trgu, kar je razumljivo, saj so precej reiki in ljudje jih ne poznajo. Pač pa bi nabirali lahko mnogo bolj zalagali z mnogimi gobami druge kategorije, a prinašajo največ kravjace, ki bi jih bilo treba uvrstiti v najnižjo kategorijo. Tako so bile tudi davi napredaj kravjace. Preprosti nabirali niti vselej ne vedo, kako se te gobe imenujejo ter jih ponujajo pod imenom peščence. Toda peščence marsikdo ceni mnogo bolj, ker so bolj mesnate in sočne. Peščenk zdaj rase mnogo, ne niti mnogo manj kakor kravjace. Najbolj priporočljivo bi bilo, da bi med gobami druge kategorije nabirali zalagali trg predvsem z maslenkami, a seveda le z zdravimi (starjše so navadno črvice). Razumljivo je, da je bilo danes napredaj manj gob, že zaradi tega, ker je bilo večeraj nabiranje v mokrih gozdovih težavno.

Ljudje radi kupujejo kostonj, zato pa uvožni kmalu pojde; tudi danes je bil skoraj ves razprodan. Domačega kostonja ni posebno mnogo, ker ga zunanji nabirali ne prinašajo toliko, ljubljanski kostonj pa uživajo nabirali sami. Po nekaj prodajalcev prolaža ob tržnih dneh domača jabolka.

Branjevci so bili danes nenavadno dobro založeni s česnom. Zdaj je napredaj česna skoraj več kakor je bilo včasih čebule. Seveda je pa večje povpraševanje po čebuli, ki je bila tudi danes napredaj po maksimalni ceni (2 L kg), čeprav je ni bilo toliko kakor česna. Posamezni branjevci so še dobro založeni s sladko papriko, ki pa čedalje bolj redi.

Zelenjani trg je bil založen precej bolj kakor v sredo. Prodajalke so najprej razprodale zeljinate glave. Salate je zdaj že toliko, da ostaja neprodana. Mnogo je še zelene kolerabe. Sploh prevladuje zelena povrtnina, med tem ko je mnogo manj korenja, čebule, pese, rumene kolerabe itd.

Kupčijsko življenje je bilo precej živahno na vsem trgu kakor navadno ob začetku meseca.

Sportni pregled

Propagandni tableteniški turnir na Rakovniku

Jutri bo propagandni tableteniški turnir v klubskih prostorih S. K. Korotana na Rakovniku. Tekmovanje bo obsegalo samo eno disciplino, in sicer igre posameznikov. Pravico nastopa imajo vsi v tableteniško zvezo včlanjeni igralci, kakor tudi vsi, ki niso člani te zveze. Pravico nastopa imajo tudi junorji, za katere so prvotno nameravali pripraviti tekmovalje v posebni skupini, vendar se je to pokazalo kot nemogoče zaradi tehničnih ovir in pomanjkanja časa.

Prijave se sprejemajo na Rakovniku, na dan tekmovalja ob 1/2 8 do 1/2 9. Izrečno opozarjamo, da se na kasnejše prijave ne bomo mogli ozirati.

Prijavnina znaša 5 lir.

Igralo se bo po cup sistemu z Olympijskimi žigicami na dva dobitna seta. Če bo čas dopuščal, bodo zadnji štirje igrali finale vsak z vsakim.

Igralci, ki bodo izpali v prvem kolu, bodo po ponovnem žrebanju igrali tolažilni turnir.

Pričetek turnirja točno ob 9. uri. Tekmovanje bo po možnosti zaključeno dopoldne.

Ker smo zadnje čase na veliko krajih mesta Ljubljane imeli priliko opazovati mnoge nadarjene igralce, katerim bi resen nastop na turnirju prinesel mnogo novega znanja in jim ta lepi šport prikazal v pravi luči kot šport, vabimo prav vse, da se turnirja uleže.

B. S.

— Stanje v tabelah po prvem kolu. Po prvem kolu nogometnega prvenstva je stanje v tabeli divizije A naslednje: Bologna, Bari, Roma, Ambrosiana, Genova, Livorno po 2 točki Tricestina, Lazio Juventus, Milano po 1 točko, Venezia, Vicenza, Fiorentina, Torino, Atalanta in Liguria po 0 točk. — V diviziji B vodi Padova, ki ji sledijo Brescia, Pro Patria, Cremonese in Napoli z 2 točkama, Modena, Alessandria, Spezia, Pisa, Mater, Savona Udinese in Palermo s po 1 točko ter Fanfulla, Siena, Novara, Anconitana in Pescara z nobeno točko.

— Sabljaški troboj Nemčija—Italija—Madžarska. Iz Rima poročajo, da je sedaj

O čudežu Osram žarnice

Del prodigio della Lampada Osram

Risparmiare corrente non significa sempre dovere ridurre la luce. Infatti la lampada OSRAM-D che ha il filamento a doppia spirale trasforma molto vantaggiosamente la corrente in luce.

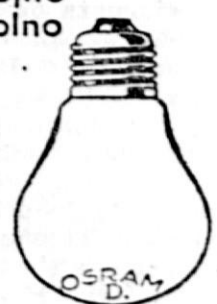
Risultato: Risparmio di energia elettrica senza perdita di luce. Perciò si ottiene con le LAMPADE OSRAM-D molta luce e poco consumo.

Štediti s tokom ne pomeni vedno poslabšati razsvetljavo.

In res, žarnica OSRAM-D d ojno višječrtno spreminja zelo popolno tok v luč.

Rezultat: I hranelek električne energije brez poslabšanja razsvetljave.

Zelo dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICE

mного svetlobe in majhna poraba

G 2

dokončno sklenjen sabljaški troboj med Nemčijo, Italijo in Madžarsko. Tekmovanje bo od 20. do 22. novembra v Budimpešti. Tekmovalci bodo poedinci in moštva v treh prozjih. Nastopali bodo samo moški.

Iz Spodnje Štajerske

— Nemško kmetijstvo na Spodnjem Štajerskem. Z delniško glavnico 5.000.000 mark poselja nemška naseljenjska družba s sedežem v Berlinu, ki prehodno pridobiva hipoteke in pospeva, ter jih opravlja in prodaja v izpolnjevanju svojih nalog v okviru nove organizacije nemškega kmetijstva, poroča, da je lani svoje obsežno področje znova razširila. Za novo organizacijo nemškega kmetijstva je bilo kupljenih še 7.500 ha zemlje, prodane pa 3.500 ha. Družba ima trenutno v posesti okrog 15.000 ha zemljišča, od tega odpade okrog 6.000 ha na alpske in donavske pokrajine. Poleg tega pa opravlja družba okrog 131.000 ha zemlje. Nakupi kmetij za južno tirolske preselence so se nadaljevali. Družba je pošiljala komisije za prodajo preseljenjskega premoženja v Litvo, Rumunijo, Francijo in na Kočevsko. Nove naloge je poveril državni komisar družbi v novih pokrajinah Spodnje Štajerske in Gorenjske. Družba je imela lani 77.37 milijonov denarnega prometa.

Iz Srbije

— Najvišje cene beograjskih spediterjev. Za tovrstni promet z vozili je komisar za cene določil za mestno območje Beograda najvišje cene za poedine vrste blaga, na razdalje.

— Podružnica Praštedione v Senju. Praštediona je otvorila svojo podružnico tudi v Senju. Podružnica opravlja iste posle, kakor centrala.

— Fond za iznadvajanje cen. Pri centrali za usnje v Beogradu je bil ustanovljen fond za iznadvajanje cen, ki ga bo opravljal Državna hipotekarna banka. Fond bo služil za ohranitev stabilnosti cen v Srbiji ob uvozu podraženih strovin.

Iz Hrvatske

— Najvišje cene volnenega blaga. Hrvatski državni urad za določanje cen in mezd je določil najvišje cene za tipizirano volneno in radomestno prejo domačega izvora za proizvajalce in trgovce. Proizvajalec sme prodati svojo blago samo trgovcem, ki ga prodajajo naprej konzumentom.

— Zvišanje kapitala Arkovega podjetja. Znano, industrijsko podjetje Vladimir Arko, d. d. je zvišalo delniško glavnico od 20 na 25 milijonov kun.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 10. oktobra, ob 17.30: Večno mlada Saloma. Izven.
Nedelja, 11. oktobra, ob 14: Poročno darilo. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol;
17: Oče naš. Izven.
Ponedeljek, 12. oktobra: Zaprto.
Torek, 13. oktobra, ob 17.30: Deseti brat. Premiera. Red Premierski.

OPERA

Sobota, 10. oktobra, ob 17. uri: Travčata. Red Premierski. Otvoritevna predstava operne sezone.
Nedelja, 11. oktobra, ob 16: Sevilljski brivec. Izven.
Ponedeljek, 12. oktobra: Zaprto.
Otvoritevna predstava redne abonentske sezone bo Verdijeva »Traviata«, opera v 3 dejanjih (4 slikah). Osebe: Violetta-Vidaljeva, Alfred-Drago Čuden (debut), Germon-Janko, Flora-Poličeva, Anina-Polajnarjeva, Gaston-B. Sancin, Douchol-Anžlovar, Obigny-Dolničar. Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Debevec zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin. Novi kostumi: gledališka krojačnica pod vodstvom J. Staničeve in F. Remškarja.

Nova opereta na našem odru. Med deli, ki jih izvajajo z živahnim uspehom v inozemstvu, je Millöckerjev »Gasparonec«. Delo bo prihodnji teden prvič uprizorjeno v slovenskem jeziku. Prevod je napravil Niko Štrifof. Zgodba se plete okoli imena

slavnega sicilijanskega razbojnika, na čigar rovaš pride mlad zaljubljenec do neveste. Opereto bo dirigiral R. Simoniti, zrežiral jo bo inž. P. Golovin.

Dovoljenja za uvoz in izvoz blaga

Tvrdke, ki so vložile prošnje za uvoz odnosno izvoz, se pozivajo, da v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij, soba št. 25/II prevzamejo med uradnimi urami od 9—13 in od 16—19 uvozna oziroma izvozna dovoljenja.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 10. oktobra: Franc Borja
Jutri: Nedelja, 11. oktobra: Nikazij, Zegnanjska

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matice: Speča lepota
Kino Stoga: Cenerentola — Pepelka
Kino Union: Svet bo trepetal
Umetniška razstava akad. slikarja Tineteta Gorjupa v Jakopičevem paviljonu, odprta od 9. do 18. nepretrgoma
Razstava slikarja Milosa Šusteršiča »Dolenjska vasa« v Obersnelovi galeriji na Gosposvetki cesti, odprta od 9. do 18.

PRIREDITVE V NEDELJO
Kinematografi nespremenjeno
Vodstvo po Gorjupovi umetniški razstavi ob 11. dop. Vodi slikar sam

DEŽURNE LEKARNE
Danes in jutri: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva c. 20, in Marmayer, Sv. Petra cesta 78
Dežurno zdravniško službo bo opravljal od sobote do 20. do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Debelak Gvido, Bleiweisova cesta 62

Radio Ljubljana

NEDELJA, 11. OKTOBRA

8.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. 8.15: Koncert organista Marcela Sinatra. 11.00: Prenos pete maše iz bazilike Presv. Oznajenja v Firenzi. 12.00: Razlaga Evangelija v italijansčini (O. G. B. Marino). 12.15: Razlaga Evangelija v slovensčini (O. G. Sekovanič). 12.30: Poročila v slovensčini. 12.45: Komorna glasba. 13.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini. 13.20: Operno glasbo izvajajo mladi umetniki. 13.50: Vojaške pesmi. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.15: Koncert Kmečkega tria. 14.45: Poročila v slovensčini. 17.15: Skul Andrej: Praktični nasveti za vrtnarje. Predavanje v slovensčini. 17.35: Koncert kvinteta harmonik. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Simfonična glasba. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.45: V Olimpu operete. 21.15: Filmsko glasbo izvajajo orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza. 21.45: Predavanje v slovensčini. 21.55: Koncert pianista Marijana Lipovsca. 22.20: Trio Emona. 22.45: Poročila v italijansčini.

PONEDELJEK, 12. OKTOBRA

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. 12.20: Komorna glasba. 12.30: Poročila v slovensčini. 12.45: Valček. 13.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini. 13.25: Operna glasba na ploščah. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.15: Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovensčini. 17.15: Koncert Ljubljanskega Komornega tria (M. Lipovšek klavir, A. Dermelj violina, C. Sedlbauer čelo). 19.00: »Govorimo italijansko«, prof. dr. Stanko Lehen. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Operetno glasbo vodi dirigent Petralia. 21.20: Predavanje v slovensčini. 21.30: Koncert vodi dirigent M. Macioco. 22.15: Novi orkester vodi dirigent Fragna. 22.45: Poročila v italijansčini.

MED PRIJATELJICAMI

— Kaj misliš o bradi mojega zaročenca? — Po mojem mnenju je zelo pametno, da jo nosi, čeprav to ni več moderno. Tako se vsaj ne vidi mnogo njegovega obraza.

Ne hodite po dežju v gozd!

Izkušeni gobarji ne priporočajo nabiranja gob tik po dežju

Ljubljana, 10. oktobra. V navdušenju nad svojimi in drugimi gobarjskimi uspehi zadnje čase nekateri gobarji stikajo dan za dnem za gobarji, ne glede na vreme. Posebno radi se udeležujejo takoj po dežju, ker se vedno velja stara zmotna, da gobe zrastejo čez noč ter da jih dež potegne iz zemlje, kakor da so samo čakali na ta trenutek. V resnici pa tudi gobe potrebujejo precej časa, da zrastejo. Nekateri se sicer razvijajo precej dobro najprej v zemlji, preden pogledajo iz nje, a večina gob se vendar razvija nad zemljo in zraste, iz tal, iz podgobja, ki je včasih celo na sami površini zemlje.

Izkušeni gobarji ne morejo priporočati nabiranja gob tik po dežju iz več razlogov, kar je treba zdaj zopet ponoviti. Včeraj je dopoldne deževalo, popoldne so pa bili ljudje že v gozdovih, kakor da so gobe zrastle v nekaj urah. Vsak nabiralec lahko prav kmalu spozna sam, da nabiranje gob po dežju ni priporočljivo, že zaradi tega, ker se pri tem zmokči; mokra je trava, od dreves še kaplja, voda sili v čevlje in gobar je moker najmanj do kolen, če ne že od nog do glave. Toda vse to bi rad preptel, saj tudi pri nabiranju gob brez žrtve ni uspešno. Toda najhuje je, da so mokre tudi gobe. Vse gobe so po dežju več ali manj sluzaste in mnogo bolj prepojene z vodo. Mokre gobe so bolj nežne in v posodi pri

nabiranju se nam odtišče, zdrobe, pa tudi zlepijo med seboj. Rezanje in čiščenje takšnih gob je zelo težavno, včasih celo nemogoče. Če v gozdu se nam pokvari precej gob, ki jih moramo doma zavreči. Mokre gobe je treba čim prej porabiti, ker se lahko povsem pokvarijo ter vnamejo čez noč. Sušenje mokrih gob je mnogo bolj težavno, nekaterih vrst skoraj nemogoče, zlasti jeseni, ko je ozračje vlažno in malo solnca. Tik po dežju naberejo lahko le gobe, ki so rasle že pred dežjem. Ko bi jih pobrali pred dežjem, bi bile mnoge zdrave, mokre, starejše gobe so pa naglo črvice in hitro zginejo. Mlaše gobe, ki so zrastle pred dežjem, se po dežju, a treba je seveda počakati nekaj dni, včasih še lepo razvijejo ter zopet izgube vlago.

Zato nikdar ne tečite takoj po dežju v gozd! Sicer je verjetno, da boste nabrali nekaj gob, a seveda starejših, ki so zrastle pred dežjem, vse bodo pa mokre in kljub vsej previdnosti se vam jih bo nekaj pokvarilo. Dandanes je pa treba tudi varčevati z obliko in čevlji, ki v mokrih gozdovih zelo trpi. Škode je včasih več kakor koristi. — Če bo danes dovolj solnčno, bodo gozdovi šele jutri malo bolj suhi, vendar bi tudi jutri še ne smeli iti v gozd, ker bo gozdna trava še vedno mokra in gobe se ne bodo izgubile dovolj vlage.

DNEVNE VESTI

— Danes otvoritev razstave hrvatske kulture v Veneziji. Danes bo v krasnih prostorih palače Guistinian v Veneziji otvorjena prva razstava hrvatske kulture. Pri svečani otvoritvi bodo navzoče številne osebnosti italijanskega in hrvatskega javnega ter kulturnega življenja. Svojo navzočnost pri otvoritvi so sporočili razstavemu odboru minister ljudske kulture Paulolini, grof Volpi in hrvatski finančni minister Kozak.

— Na polju slave sta padla višji kaporal Karol Macchi, rojen l. 1918, po rodu iz Milana, ter Alojz Seregini, rojen l. 1916, tudi rodom iz Milana. Prvi je žrtvovalec svoje mlado življenje na afriškem bojišču pri El Alameinu, drugi pa v Atenah. Oba sta zrasla v fašističnih organizacijah.

— Arctacija Zida, ker se je samovoljno oddaljal od dela, iz Padove poročajo: Zid Guido Jaffe, ki je bil v skupini Zidov, ki so bili v zadnjem času določeni za opravljanje ročnih del, je zaprosil za zdravniški pregled in se je istočasno odgnal obveznemu delu pri zdravniškem pregledu pa se je ugotovilo, da ni omenjeni Zid v takšnih zdravstvenih okoliščinah, da bi ga moglo ovirati pri opravljanju določenega ročnega dela. Ker se je samovoljno oddaljal od dela, je bil v nekem padovanskem hotelu aretirani, Zagovarjati se bo moral pred pristojnim sodiščem.

— Smrt znamenitega zdravnika za ženske bolezni. V Rimu je umrl univerzitetni prof. dr. Arturo Bompiani, znameniti zdravniški specialist za ženske in porodniške bolezni. Svoječas je zaslovelo njegovo ime po vsem kulturnem svetu. Doživel je lepo starost 90 let. Vsi štirje sinovi so na bojišču, med njimi so trije vseučiliški profesorji.

— Slovaški tekstilni strokovnjaki v Milanu. V Milan je prišlo zastopstvo slovaške tekstilne industrije in trgovine, ki ima nalogo, da naveže čim tesnejše in čim koristnejše poslovne stike z italijanskimi tekstilnimi industrijskimi in trgovskimi krogi.

— Bolgarski minister Zaharijev v Milanu. Ob vrnitvi iz Rima se je ustavil v Milanu bolgarski minister trgovine, industrije in dela Nikolaj Zaharijev, ki si je tukaj hotel ogledati milanske industrijske obrate.

— Odkrivanje mrtvim junakom. Srebrno hrobrastost svetinjo so prejeli v spomin major Ferruccio Ruffoni iz Chiarja pri Bresciji, ki je pripadal 8. topniškemu polku, poročnik Anton Rampin iz Bussetta pri Parmi, ki je služboval pri tretji skupini brzih oddelkov, narednik Evangelisti Carbeniani, rojen v kraju Corte Maggiore pri Piacenzi, ki je pripadal osmemu bersaljerškemu polku in narednik Josip Balcerini iz S. Elene pri Padovi, ki je služboval pri 52. pehotnem polku.

— Stalna umetnostna galerija v Padovi. »Il Veneto« iz Padove poroča, da bo otvorila revija »Le Tre Venezie« stalno umetnostno galerijo. Omenjena galerija bo odprta na prihodnji mesec z umetnostno razstavo, ki bo posvečena predvsem umetniški obdelavi venetskih pokrajin. Galerija bo imela svoj sedež v eni najbolj stariških palač v Padovi, kjer ima svoj sedež tudi vodstvo revije »Le Tre Venezie«.

— Baron Albert Fassini umrl. Nenadoma je umrl v Rimu baron Albert Fassini, vitez dela. Pokojnik je bil med prvimi pospeševalci italijanske filmske industrije ter industrijske proizvodnje umetne svile. Bil je predsednik številnih industrijskih in trgovskih društev. Med drugim je bil tudi predsednik fašistične federacije za tekstilno industrijo. Od l. 1939 je bil nacionalni svetnik fašistične in korporacijske zbornice. Bil je tudi podpredsednik korporacijske gostiljivosti.

— Italijanski zastopnik na mednarodni konferenci rokodelstva v Budimpešti. V Budimpešti je bila otvorjena t. dni mednarodna konferenca, ki jo je organiziralo mednarodno rokodelsko središče. Na konferenco je priselila tudi italijanska delegacija pod vodstvom nac. svetnika Petra Gazzottija, ki je obenem predsednik mednarodnega rokodelskega središča in ki je ob pričetku konference naglašal, da je namen konference ustvaritev pogojev za čim tesnejše in čim bolj prijateljsko sodelovanje med evropskimi rokodelstvom.

— Prvi italijansko-nemški avtarhični tehnični kongres. Za november je sklican v Torino prvi italijansko-nemški avtarhični tehnični kongres, ki ga pripravljata Zavod za nacionalne avtarhične razstave in Društvo nemških inženjerjev v Berlinu. Na kongresu bodo razpravljali predvsem o rezultatih ter izkušnjah glede uporabe avtarhičnih surovin in snovi. Istočasno bo tudi velika razstava avtarhičnih predmetov ter izdelkov, pri kateri sodelujejo največji industrijski proizvodni obrati Italije in Nemčije. Kongres bo odprt v navzočnosti odličnih predstavnikov obeh držav.

— Novi milijonarij Predvčerajšnjim so bile izžrebane loterijske srečke merarske loterije. Letos je bilo skupno prodanih 2.401.000 srečk, to je za 525.000 več nego

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 18 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30 14.30 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEF. 22-41

Pretrpetljiva žaloigra zapeljane deklice

Speča lepota

V glavnih vlogah: Luise Feride, Amedeo Nazari, Osvaldo Valentini

KINO UNION TELEF. 22-21

Tajinstveno napet film o iznajditelju strašne naprave, ki bo napovedovala smrt...

Svet bo trepetal...

Claude Dauphin, Marguerite Sologne

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Eden najlepših pravljicnih filmov za mlado in staro

Cenerentola — Pepelka

Silvana Jachino, Roberto Villa, Paolo Stoppa in drugi

Jutri v nedeljo predstave ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30 Ob delavnikih od 2.15 dalje

Preskrbite si vstopnice v predprodaji!

IZ LJUBLJANE

—lj Prva samostojna umetnostna razstava mladega slikarja Miloša Suštersiša, ki nam je na tako majhnem prostoru prikazal Dolenjsko, je že prve dni doživela velik uspeh. Mnogo slik je že prodanih, med njimi »Luža I.«, ki jo je kupil poveljnik XI. Armadnega Zbora Eksc. Mario Roberti. Vseh razstavljenih umetnin je 32: 28 je pokrajini, ostale pa so portreti. Razstava bo občinstvu na ogled do 20. t. m. in je odprta vsak dan od 9. do 18.

—lj Davi nas je že zeblo. Vreme se je včeraj popoldne nenavadno hitro sprevrglo. Ko zavladal jug, navadno traja južno vreme vsaj nekaj dni, če ne že ves ueden. To smo pričakovali tudi včeraj, ko je jug začel prinašati težke oblake od morja in je začelo deževati. Toda popoldne je nenadno potegnili mrzla burja, deževati je prenehalo in oblaki so se počasi razpršili. Ponoči je bilo že jasno, zato se je še tem bolj ohladilo. Davi je ležala nad mestom gosta megla in jutro je bilo povsem jesensko, a zdelo se nam je, da že diši po snegu. Ni čuda, saj je današnja minimalna temperatura znašala le 3.8°. Včeraj je najvišja temperatura dosegla še 17.4°, zato je bila davi razlika v temperaturi med prejšnjimi jutri še tem bolj občutna. Zračni tlak je zopet precej narasel in je upanje, da bodo sledili še sončni dnevi.

—lj Dr. učiteljice v Ljubljani. Ravnateljstvo drž. učiteljskega sporoča: Otvoritev služba božja za obe vadnici (učencem in učenkami I. razreda ni treba priti) in za učiteljice je v ponedeljek dne 12. t. m. ob 9. uri v cerkvi Srca Jezusovega. Učenci(nke) naj se zberejo ob tri četrti na 9 pred cerkvijo, nakar jih bodo razredni učitelji peljali v cerkev. Vadniški učenci in učence naj se postavijo pred klopi, učenci in učence učiteljice pa naj zasedejo klopi in se postavijo po sredi cerkve. Pevci in pevke gredo na kor. Pevci in pevke imajo v nedeljo dne 11. t. m. ob 10. v Marijanišču obvezno pevsko vajo. Učenci in učence obeh oddelkov I. ter učenci V. letnika prično v torek 13. t. m. z rednim poukom. Kje, bodo zvedeli v ponedeljek v cerkvi. Kdaj bodo pričeli osali oddelki učiteljice in vadniški razredi z rednim poukom, bo objavljeno v časopisih. Gledalo se bo, da čim prej, je pa treba prej v poslopiju na Resljevi cesti izvršiti nekatera neobhodno potrebna popravila. Za učiteljski zbor: V ponedeljek po službi božji v risalnici seja za vse učiteljstvo, učiteljice in obeh vadnic.

—lj Umrl so v Ljubljani ob 2. do 8. t. m. Bučar Uršula, roj. Kunej, 65 let, vdova fin. nadpreglednika, Miklošičeva c. 22 b/II; Golob Marija, 58 let, gospodinja, Vidovdanska cesta 9; Furlan Marija, roj. Zajc, v. l. Kaušek, 77 let, zasebnica, Bleiweisova cesta 25; Adler Marija, 86 let, vdova posadnega poduradnika, Cesta Viktorja Emanuela 5/III; Blaž Jakob, 87 let, čevljar, Japljeva ulica 2; Suštersiš Ignacij, 90 let, bivši mlinar, Sv. Petra cesta 93; Jesenko Marjeta, roj. Šega, 69 let, vdova postreška, Vidovdanska cesta 9; Gombač Cvetko, 23 let, krojač, Rožna dolina, cesta IX št. 29; Osana Ernestina, roj. Koderman, 61 let, žena univerzitetnega profesorja, Kersnikova ulica 7; Majce Marijan, 2 meseca, sin hišnika, Pred skofijo 21; Sterle Jernej, 1 mesec, sin posestnika, Črna vas 147; Švelc Pavla, 79 let, zasebnica, Japljeva ulica 2. — V ljubljanski bolnici so umrli: Jankovič Franc, 68 let, škofjski uslužbenec, Pred skofijo 4; Jezeršek Marija, roj. Wojkovski, 52 let, vdova učitelja, Peruzzijska cesta 63; Koren Jožef, 57 let, policijski stražnik v p. Preradovičeva ulica 2; Otrin Marija, roj. Lukeč, vd. Kunej, 56 let, žena mesarskega pomočnika, Poljanska cesta 52; Tavčar Ciril, 29 let, delavec, Ciglarjeva ulica 3; Pucihar Frančiška, 15 let, hči posestnika, Ig 94; Zgonc Ivan, 10 let, sin posestnika, Studence 2; Mekinc Stane, 19 mesecev, sin delavca, Litjska cesta 32; Gregorin Janez, 31 let, novinar, Sv. Petra nasip 21; Herbst Dušan, 6 tednov, sin ključavničarja, Bezenškova ulica 31; Zbogar Ivan, 29 let, mesarski pomočnik, Nova vas 42, obč. Bloke pri Logatcu.

—lj Pričetek pouka na drž. trgovski akademiji bo v ponedeljek 12. oktobra. Dijaki(-inje) II., III. in IV. razreda se zberejo v učilnicah ob 8. uri, dijaki(-inje) I. razreda ob 13.45.

—lj Maksimalna cena domačega kostanja je v Ljubljani določena na 3 L za kilogram, ne pa, kakor je bilo po pomoti objavljeno, 4 L za kilogram. Za prodajalce in kupce domačega žitnega kostanja je torej obvezna cena 3 L za kg, nedopustno je pa domači kostanj prodajati ali kupovati dražje. Prav tako je za vsako skupno gob določena ne glede na kvaliteto samo ena cena, namreč za skupno žitnega gob 10.50 L in za skupno drugih užitnih gob 6 L za kilogram. Sicer so pa vse cene razvidne z uradnih cenikov ter morajo biti tudi vidno označene pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

—lj Na državni klas. gimnaziji se bo začel pouk za vse oddelke: III., IV. in VIII. razreda prihodnji teden. Zato naj pridejo učenci IV. in VIII. razreda v torek 12. X., a učenci III. razreda v sredo 13. X. ob 13.45 na uršulniško meščansko šolo. Za druge razrede se bo pouk začel nekako v 14 dneh. — Ravnateljstvo.

—lj Na II. dekliški in II. moški meščanski šoli v Ljubljani—Bežigrad bo začetek šole s službo božjo v ponedeljek 12. oktobra ob pol 9. v cerkvi sv. Frančiška v Spodnji šiški. Učence in učenci se zberbo navedenega dne ob določeni uri pred cerkvijo v Spodnji šiški. V torek 13. t. m. bo ob osmih redni šolski pouk.

—lj Ravnateljstvo I. moške realne gimnazije v Ljubljani javlja, da se bo pričel pouk za učence, ki so se vpisali v 3. in 8. razred, dne 13. oktobra t. l. na gimnaziji za Bežigradom. Učenci 3. razreda naj pridejo v šolo 13. t. m. popoldne ob 13.50, učenci 8. razreda pa isti dan popoldne ob 8. Zberbo naj se v avli v III. nadstropju. Začetek pouka za ostale razrede bo kasneje, ker je gimnazijsko poslojpe v Vegovi ulici še zasedeno.

—lj Prva mešana meščanska šola na Viču v Ljubljani bo imela šolsko mašo v ponedeljek dne 12. t. m. ob 8. uri. Učenci in učence naj se zberejo četrt ure prej pred poslopijem ljudske šole na Viču, pevke pa v pevski sobi pol ure prej. Zborovoditeljica ukrene za petje vse potrebno. — Ravnateljstvo.

—lj Otroški vrtec drž. učiteljice, Ravnateljstvo sporoča, da bo vpisovanje v otroški vrtec drž. učiteljice v torek dne 13. t. m. od 9. do 11. ure v poslopiju drž. učiteljice v I. nadstropju. Zaradi majhne sobe, kjer bo otroški vrtec, bodo sprejeti v prvi vrsti otroci, stari 5 let, sprejetih pa bo lahko tudi nekaj štiritletnih otrok.

—lj Jurčič-Golia »Deseti brat«. V torek 13. t. m. bo uprizorila Drama v režiji prof. Osipa Šesta na novo prirejeno dramatizacijo Pavla Golie, ki je že leta 1926. priredil Jurčičevo povest »Deseti brat« za oder. Delo obsega v novi obliki 16 slik, ki jih veže lektorica s čitanjem odlomkov in povesti. V igri bo nastopil velik del dramskega ansambla. V glavnih vlogah: deseti brat — Milan Skrbinec, Piškv — Peček, Kvas — Drenovec, Dolef — Lipah, Benjamin — Bratina, grajska gospa — Gabrijelčičeva, Manica — Levarjeva, Marijan — Verdonik, Krjavelj — Cesar.

—lj Na II. državni mešani meščanski šoli v Ljubljani bo šolska služba božja v ponedeljek dne 12. oktobra t. l. ob 8. uri zjutraj v Kosezah. Naslednji dan je pričel rednega pouka. Tega dne morajo priti vsi učenci ob 8. uri zjutraj v šolo in sicer v učilnice in stranskem poslopiju dr. Krekove gospodinjstvo šole, da bodo prejeli nadaljna navodila.

—lj Za vse učence II. ženske realne gimnazije v Ljubljani bo začetna služba božja v ponedeljek 12. oktobra ob 8. uri v stolnici. V torek 13. oktobra se bo začel pouk ob tri četrti na 14 v poslopiju Trg. akademije og. Dvorazredne trgovske šole za III., IV. in VIII. razred, za ostale razrede pa nekoliko pozneje.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12					13	14		15	16	
17			18		19		20		21	
24			25		26		27		28	
		30			31		32			36
33					34		35			
37		38			39		40		41	42
43	44		45			46	47		48	
49		50		51		52		53		54
55			56			57		58		60
61							62		63	

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. ženska, ki se prištevata k plemstvu; 7. lep, prijeten; 9. orientalsko trzišče; 12. beseda v očenasu; 13. vinska posoda; 15. pesem; 17. ptica; 18. lahko-atletska disciplina; 20. denarni zavod; 22. žensko ime; 24. številko; 25. hišni bog, zaščitnik ognjišča; 27. okrajšano tuje žensko ime; 28. poljedelsko orodje, stroj; 30. kraj blizu Rogoške Slatine; 32. majhen ovek kos papirja ali tkanine; 33. moško ime; 34. napravljen tesno po meri, s pomočjo kalupa; 35. baš, v tem trenutku; dobro, pravilno; 36. množična oblika osebnega zaimka; 38. nadležne »domače« živalice; 41. sovjetski diktator; 43. površinska mera; 45. svojilni pridevnik iz ženskega imena; 46. orodje; 48. eden izmed načlnov konca bojevanja (v—u); 49. termin, določena doba; 51. okrajšano žensko ime (Elizabeta); 52. svetopisemska oseba; 54. žensko ime; 55. enako moško ime; 57. del obraza; 58. zverina; čaralni krog; 61. vinogradniško gospodarsko poslojpe; 62. turški gospodar; 63. samosilnik.

Navpično: 1. važna kovina; 2. egipčanski bog; 3. resnica, dejstvo; 4. osebni zaimek; 5. tuje žensko ime; 6. igralna karta; 7. češki pozdrav; 8. trata, travnik; 9. znak za kemično prvino; 10. gradbeni material; 11. grška črka; 14. sibirski reka; 16. pritrilnica; 18. nejasni, nerazločni; 19. kaznivo dejanje; 21. reka v Egiptu; 22. reka v Zapadni Indiji; 23. slabokrvnost; 25. označba za nekdanjo turško vladavino; 26. mladi domače živali; 28. sorodnik (djalnik); 29. last Ace; 30. abesinski pogla-

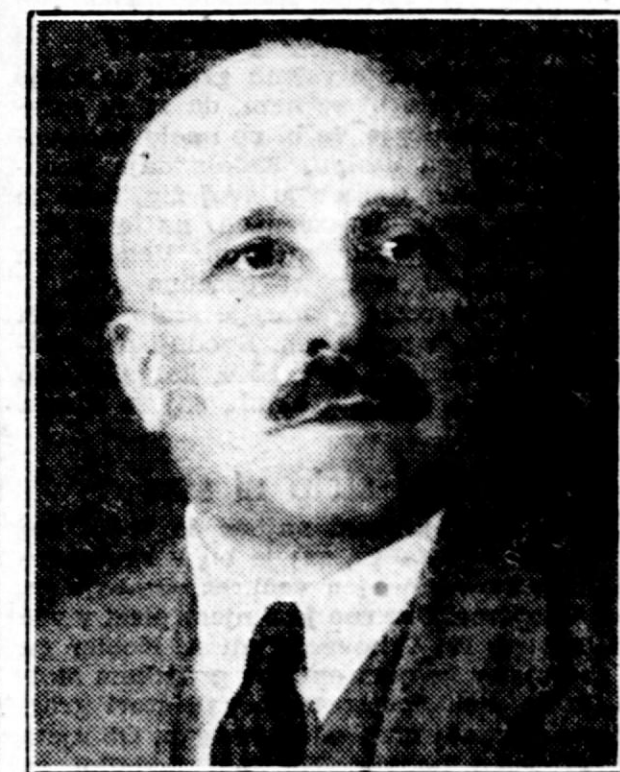
—lj I. moška meščanska šola Prule in I. dekliška meščanska šola Sv. Jakob v Ljubljani imata odprto službo božjo v ponedeljek 12. oktobra ob 8. uri v cerkvi pri Sv. Jakobu. Pričetek rednega pouka bo objavljen v časopisih.

—lj Sadijska in vrtnarska podružnica Ljubljana I bo razdelila med svoje člane nekaj semenskega krompirja »Bintje« za saditev spomladi v ponedeljek dne 12. t. m. od 14. do 16. ure popoldne pri blagajniku g. Drenigu, Cesta v Rožno dolino 36. Obenem bo neobvezno sprejemala naročila za semenski pozni krompir »Onei-dovec« ter naročila sadnih dreves.

—lj Teran v originalnih steklenicah prodaja gostilna Lovšin.

France Slana — sedemdesetletnik

Ljubljana, 10. oktobra. Vpokojeni višji uradnik g. France Slana je praznovan včeraj 70-letnico rojstva. Vsa Ljubljana pozna tega simpatičnega, neumorno delavnega moža. Zlasti v štepanji vasi je zadnjih 20 let požrtvovalno, marljivo in uspešno posegal v javno življenje. Širok je krog njegovih prijateljev in vsi se iskreno veselje z njim, da si je mogel tako čisto in zdrav naložiti na ramena sedmi križ. Vsi mu tudi od srca žele, da bi ga usoda ohranila enako čilega do skrajnih meja človeškega življenja.

V posebno veselje in zadovoljstvo je nam, da se lahko pridružimo širokemu krogu slavljenčevih prijateljev in znancev z najiskrenejšimi čestitkami, saj je g. France Slana naročnik »Slovenskega Naroda« že polnih 45 let.

GROZNJA

— Natakari, če bi si drznili prinesiti mi jutri zopet tako juho, bodite prepričani, da me vidite danes zadnjič tu.

var; 31. okrajšava za tujo označbo družbe; 32. vinorodna rastlina; 37. evropsko glavno mesto; 39. nevisoki, majhni po postavi; 40. fantovsko orodje; 42. rastlina, ki krasí čela zmagovalcev ali služi za počastitvene vence; 44. podzemski deli rudnika; 46. drevo, reka na Madžarskem; 47. vodni hlap; 50. posoda; 52. italijanska reka; 53. osebni zaimek; 56. predlog; 57. predlog; 59. okrajšava za označbo starosti; 60. kratka za neznaneč naslov.

Rešitev zadnje križanke

Vodoravno: 1. kanal, 5. pok, 8. lažnivec, 14. oven, 15. napad, 17. vim, 18. ne, 19. ran, 20. terorističen, 23. on, 23. Miramar, 25. rž, 26. Nina, 28. metodike, 29. agronom, 30. Anita, 32. intriga, 34. Vis, 35. nem, 36. nizje, 37. ne, 38. Laval, 40. mik, 42. nart, 44. da, 46. leča, 47. pokrovitelj, 49. Noe, 51. as, 52. očaki, 53. Kina, 54. tate.

Navpično: 1. Korotan, 2. Avar, 3. Neu, 44. An, 5. paradiznik, 6. opominjati, 7. karakteren, 8. las, 9. žvižga, 10. ni, 11. imenovalec, 12. en, 13. cepam, 15. Nero, 16. Direr, 20. T'itan, 21. traged, 22. Ninive, 24. met, 27. nosača, 28. mimika, 31. nemoč, 33. in, 39. laso, 41. Krk, 43. tla, 45. Ana, 47. po, 48. oi, 50. ol.

Cerenci cuoca tuttofare, 25-38 anni, per piccola famiglia tedesca Trieste, parli tedesco, buon salario. Offerte certificati a dott. Walter Küffler, via Galatti 6, Trieste.

Ištem kuharico za vse, ki govori nemško, 25-38 let, za malo nemško družino v Triestu, dobra plača. Ponudbe certificirati a Dr. Walter Küffler, via Galatti 6, Trieste.

AMARO 1918
GRENAK 1918

Inserirajte

Slov. Narodu

Isolabella

VERMUT BIANCO BELI VERMUT

Pozabljene zanimivosti o ljubljanskem gradu

Stolp piskačev in sedanji stolp — Grajski zvonovi — Kako so osnažili grad

Ljubljana, 10. oktobra. Ljubljanski grad je eno najstarejših ljubljanskih poslopij; to smemo zgodovinarjem mirno verjeti. Samo po sebi se pa razume, da grad ni bil vedno takšen, kakršen je zdaj ter da so ga nešteto krat prezidavali. Kakšen je bil prvotno, ne vemo. Njegova najstarejša zgodovina tudi ni dobro znana. Zda se pa ne bomo pečali podrobno z zgodovino gradu. Hočemo le opozoriti na nekatere že precej pozabljene zanimivosti.

Kaj je bil stolp piskačev

Grajski stolp daje vsemu gradu največjo značilnost; zdelo bi se nam, da se je spreminjalo vse poslopje, če bi ni imelo več svojega sedanjega stolpa. Kakor daje nebojčnik novejšemu središču svoj žig, tako je ljubljanski grad nerazdružen, ne le s stari, temveč z vsem mestom. Vendar pa sedanji grajski stolp ni posebno star. V primeri s starostjo gradu, je stolp novejši prizidek, vsaj zgornji del. Spodnji del stolpa je pa bil sezidan že l. 1544, kar sklepajo tudi po slogu, gotičnih oknih, saj se ujema s letnico.

Grajski stolp ni star

Mnogi ljubljancani najbrž se vedo, kaj je bil stolp piskačev, saj je bil v zgodovinskih zapisih omenjen večkrat. Omenja ga tudi Valvazor. Obširno je o njem pisal v več spisih prof. Iv. Vrhovec. Tudi A. Kobler ga je omenjal v svojem opisu o grajskem stolpu. Stolp piskačev so imenovali stari grajski stolp, tedaj nižji od sedanjega. Ob njem je bil lesen hodnik. Na tem hodniku so mestni piskači ali, če jih hočemo imenovati lepše, godci, pisali ljubljancem v zabavo. To so bili neke vrste prvi promenačni koncerti. Seveda pa s tem ni rečeno, da so se ljubljancani hodili zbirati zaradi te godbe na grad v okolico stolpa. Godba je bila tako močna, da so jo meščani lahko slišali v samem mestu, ki je bilo seveda tedaj mnogo manjše, saj niti ni segalo na levi breg Ljubljanice, z izjemo Novega trga. Ne moremo reči, ali je bil stolp piskačev res na kraju sedanjega stolpa ter če je istoveten s spodnjim delom, l. 1544 sezidanega stolpa. Nekateri namreč trde, da je stolp piskačev stal nekje tam, kjer so bili pozneje postavljeni topovi, ki so z njimi naznanjali požare.

»Koncert« vsak dan ob 11.

Mestni godci so igrali ljubljancem vsak dan ob lepem vremenu v toplih mesecih in včasih tudi pozimi, ob 11. Zgodovinarji pravijo, da je bila to prva ljubljanska godba. Izpričano je, da je imela Ljubljana piskače že vsaj 1544. Toda tedaj godci niso bili domačini; prišli so iz Beljaka. Godci so bili štirje; trije so trobili s trobentami, eden pa na rog. Ob resnih časih »koncertov« ni bilo, kakor tudi ne v dobi zalovanja za vladarjem ali članom vladarskega doma. Ko so godci opravili svojo redno službo na stolpu, za kar so bili plačani od mesta — menda ne posebno dobro — so se odpravili gost v gostilne ali v zasebne hiše, pogosto na gostije. Ko je pa l. 1650 bila godba prepovedana zaradi zalovanja po smrti cesarice Leopoldine, so godci zelo obubožali, zato so se obrnili na vlado, naj bi jim dovolila zopet gosti na »poštenih svatovskih« in drugih prilikah. Vlada je prošnji ugodila; poslej je bilo prepovedano gosti samo na ulicah in za ples.

Ko je slovesno zapel rog...

Škof Hren je daroval magistratu posebno lep rog, ki so ga uporabljali ob slovesnih prilikah. Na rog je pisal godec zvečer ob mraku po četrt ure, včasih tudi jutraj. Ko se je pa oglasil rog, se je polastilo ljubljancem slovesno razpoloženje, kajti naznanjal je imenitne dogodke. Tako so pisali na rog ob prihodu deželnega kneza, kar je bil izredno slovesen dogodek. Z rogom so tudi naznanjali slovesni odhod de-

želnega glavarja, kakor tudi izvolitev župana in mestnega sodnika.

Stolp poškodovan med vojno s Francozi

Grad je bil v starih časih močna trdnjava. Svoje pravega pomena kot trdnjava ni izgubil tudi v prejšnjem stoletju med napoleonovskimi vojnami. Ob zadnjem prihodu Francozov v Ljubljano so se Avstrijci nekaj časa upirali na Gradu, vendar do resnega spopada ni prišlo. Precej močno so pa grad obstreljevali Avstrijci l. 1813, ko so zasedali Ljubljano. Tedaj so tudi precej poškodovali grajski stolp. Streljali so s topovi z Golovca. L. 1815 so stolp popravili. Na vrhu stolpa so tedaj tudi uredili leseno sobo za požarnega čuvaja, za kar so vse izdali 2757 gld. Stolp je tedaj tudi dobil uro. Bil je še znatno drugačen kakor danes.

Prezidava stolpa l. 1848.

Grajski stolp je dobil sedanjo obliko leta 1848, torej še ni niti 100 let star. Leseni nastavek so podrl l. 1847. Nazidava stolpa je bila končana naslednje leto. Pod vrhom so v stolpu uredili stanovanje za čuvaja, precej lepo sobo. Nad sobo so obesili tri zvonove, ki so bili potrebni za naznanjanje požarov. Čuvaj je bil plat zvonca, ki je govelo. Zvonovi so zelo blaglasni. Zasiščje posebno pozornost ljubitelja ljubljanskih zanimivosti. Tako je na velikem zvonu latinski napis v gotičnih minuskulah; po slovensko se glasi: »O, kralj slave, pridji z mirom! L. 1440.« — Zvon je bil torej vlt že v 15. stoletju, in sicer ob priliki obleganja Ljubljane, ko sta mesto l. 1442 skušala zavzeti koroški vojvoda Albreht in celjski grof Urh. Jurij Apfalter, lastnik gradu Turn nad sedanjim Tivoljem, je pa pregnal napadalce, ki so se mu zaradi tega masevali: zažgali so grad. Veliki grajski zvon je znamenit zaradi svoje starosti in ker je bil priča znamenitih dogodkov v davnih časih. Z njim so klicali k orožju meščane ob turških napadih. Pogosto je zvon tudi naznanjal velike požare, ki so včasih ogrozili vse mesto. Pozabili smo tudi, da so z grajskim zvonom dajali znamenje, da je minil čas prodaje ob sejmiskih dneh. Ob sejmih l. maja in 19. novembra — velika ljubljanska sejma, Elizabetin je trajal celo 14 dni — so z grajskim zvonom zvonili opoldne celo uro. — Srednji ljubljanski zvon je bil vlt l. 1553 v Ljubljani, o čemer priča napis na njem. Na njem je ljubljanski grb. S tem zvonom so včasih zvo-

nili vsako jutro ob 7., baje v spomin na Turke. Ta zvon je pa zanimiv tudi zaradi tega, ker je moral grajski čuvaj, ki je bdel nad mestom, odbijati na njem ure, posnemati uro, ki je bila na veliki zvon. Menda je zaradi tega prišlo tudi v navado, da ljubljanske cerkvene ure bijejo podvojeno. Če bi čuvaj zaspal, bi meščani vedeli, ker bi pač med spanjem ne mogel potrkavati po zvonu. — Mali grajski zvon nima v napisu letnice, po njegovi obliki pa sodijo, da je bil vlt okrog l. 1770. Napis se glasi: »A peste, fame et bello libera nos, Domine!« (Kuge, lakote in vojne reši nas, Gospod!). Na zvonu je slika svetnikov Jurija, Florijana, Petra in Pavla. Z malim zvonom so zvonili, ko so vodili na morišče obsojence, zato so ga tudi imenovali »zvonec ubogih grešnikov«.

Grad bi moral dobiti godalo

Grajski stolp pa ima še druge zanimivosti, odnosno bi jih imel še več, ko bi slo vse po sreči. Po drugih podatkih so baje Francozi julija l. 1813 podrli stari grajski stolp, češ da jim je bil napoti pri obrambi ter da ne drži, da so ga Avstrijci razrušili pri obstreljevanju z Golovca. Ljubljanci so baje zelo zalovali za stari stolpom. Vsekakor so grajski zvonovi viseli v starem stolpu in novi stolp je bil potreben, zaradi njih, čeprav je bil stari le razrušen. Meščani so se odločno zavzeli za novi stolp po odhodu Francozov. Novi stolp je dobil uro, ki jo je pa imel že stari stolp. Hoteli so ga pa opremiti še z mehaničnim godalom, torej neke vrste stolpno uro, kakršne so znamenite v nekaterih mestih (n. pr. praška na mestni hiši). Ta naprava je pa bila precej draga in meščani so se obrnili na gubernij, naj bi jim naklonil podporo. Prošnja je bila odklonjena. Prav tedaj je pa deželna vlada iskala v gradu stanovanje za požarnega čuvaja, zato je obljubila prispevati 960 gld. za nazidavo stolpa, da bi v njem uredili sobo za čuvaja. Meščani so zbrali prostovoljne prispevke za stolp in prispevali so celo 410 gld. več kakor so pričakovali. Čojz je sam prispeval 200 gld. Zato je tudi ljubljanski mehanik Fanzoy, ki je popravil stari uro, lahko zaslužil. Za to delo so mu plačali 300 gld. Nameral je pa tudi sestaviti mehanično godalo, toda Ljubljana je ostala brez te znamenitosti. Fanzoy je sicer prejel za godalo 970 gld., a je z denarjem in s svojimi ugotovitvami odkril iz Ljubljane.

Temeljito snaženje

Naj ob tej priliki še omenimo, kaj je zapisal Asker, ki je bil mestni arhivar ter je uredil mnogo arhivskega gradiva in med njim tudi odkril marsikaj zanimivega, zapisal o ljubljanskem gradu. Med francosko okupacijo je bil grad trdnjava in razumljivo je, da v njem ni vladala vzorna snaga. Zato je bilo potrebno, da ga temeljito očistijo. V ta namen je okrožni glavar Vilhar iznašel dobro metodo. Naročil je 40 žensk, ki so marljivo vihtele metle, toda pometati so začele šele, ko so že — ovce opravile svoje delo. Da, ovce. Ljubljanski mesarji so morali posoditi čredo ovce, ki so se sprehajale po grajskih sobanah kakor grajske gospodične, pri tem pa obračale nase pozornost — bolhi. Bolhe so se vgnezdile v ovčji volni in grad je bil čist. Uspeh je bil baje poln.

Koliko tehta zrak?

Enostavno vprašanje in odgovor, ki ima velike posledice

Otroci mnogokrat opazujejo v naravi pojave, ki si jih ne morejo razložiti. Tako opazuje n. pr. v viharnem dnevu, da se drevesa vzdolj cest gibljejo v enakem ritmu. Otroci zaman iščejo odgovor na to vprašanje, ker ne najdejo med drevesi nobene vidne zveze. Šele ko povprašajo, zvedo, da giblje drevesa v enakim taktu veter. Toda tudi ta odgovor jih ne zadovolji popolnoma, dokler ne zvedo, da obstaja nekaj takega, kakor je zrak, ki postane, če se premika, veter.

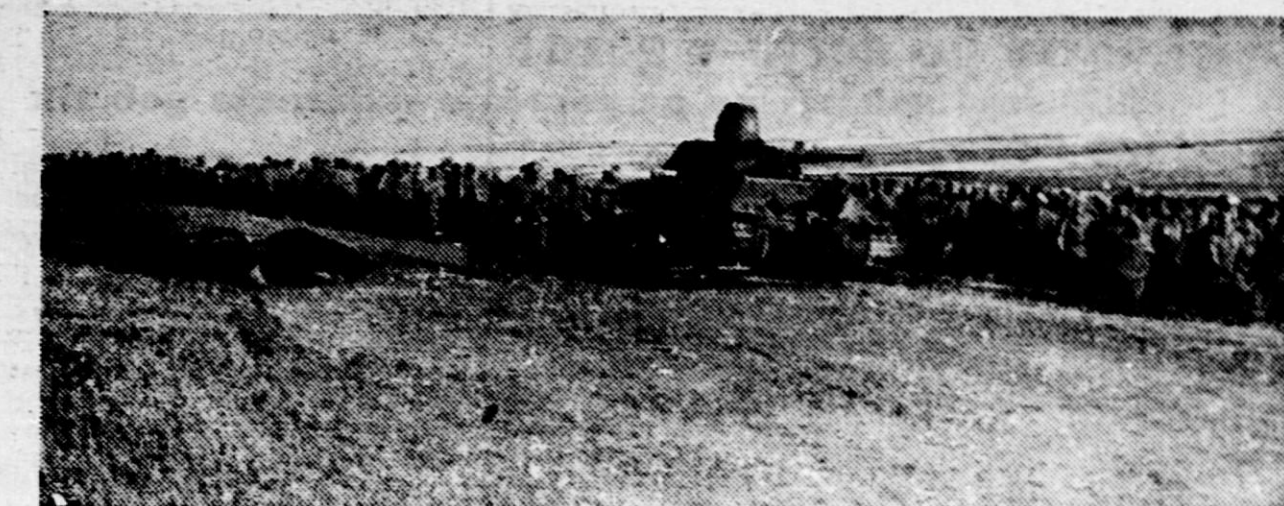
Kasneje jim postane to seveda samo ob sebi umevno, čeprav ni, kakor dokazuje zgodovina človeštva, ki je imelo v začetku popolnoma pravilne predstave o zraku, kasneje pa jih je spremenilo v docela napačne. Še veliki grški mislec Aristotel je hotel določiti težo zraka tako, da je svinjski mehur najprej stisnil nato pa ga napolnil in stisnil. Razlika naj bi bila označila težo zraka v svinjskem mehuru. Enostavno,

toda napačno! Upošteval namreč ni vzgona; svinjski mehur »plava« v zraku in morju prav tako, kakor podmornica v morju. Kar je Aristotel dejansko tehal, to je bil nad pritisk in še tega je določil komaj pravilno.

Naprstnik, poln sobnega zraka

Galilei, oče nauka o gibanju, je bil prvi, ki je pravilno določil težo zraka. Naprstnik poln sobnega zraka tehta nekaj več kot tri tisočine grama. To je malo, in vendar gre v to količino okoli 45 trilijonov zračnih molekul, ki sestavljajo to majhno količino zraka. Galilei je šel še naprej in je prišel tesno do meje odkritja, s katerim je postal potem slaven njegov učenec Torricelli.

Pripovedujemo, da je prišlo nekega dne k Galileu odposlanstvo iz Firenc. Hotelo je vedeti, zakaj vodne črpalke ne dvigujejo vode višje kakor 30 čevljev. Galilei je menil, da bi lahko to zvedel, če bi ugotovil,

Vrste sovjetskih vojni ujetnikov, ki so jih ujele italijanske čete med nedavnimi operacijami

zakaj črpalke vode dvigujejo do 30 čevljev visoko. Nekdo iz odposlanstva je pojasnjeval to s »horror vacui«, s strahom in odporom narave pred praznim prostorom. Odlično, tako naj bi bil odvrnil Galilei, tedaj bi se morali vedeti, zakaj nima narava več odpora pred praznim prostorom, če naj dvigne vodo višje kakor 30 čevljev. K temu razgovoru pripominjajo, da je bil omenjeni Torricelli prisoten. Kasneje je on odkril vzrok tega pojava; ugotovil je namreč, da gre pri tem za zračni pritisk.

Odkritje zračnega pritiska

Torricelli je delal poskuse s stekleno epruveto (cevko), ki je bila 1 meter dolga in na enem koncu zatajena. Napolnil jo je do vrha z živim srebrom, zapril odprtino s prstom in jo obrnilo potopil v posodo, ki je bila tudi napolnjena z živim srebrom. V trenutku, ko je odstranil prst, se je živo srebro v cevki znizalo približno za eno četrtino. Ker je živo srebro 14 krat težje od zraka, odgovarja 75 cm visokemu stebri živega srebra v stekleni cevki približno 10 m ali, v čevljih izraženo, 30 čevljev visok vodni stebel.

Da tega v cevki dvignemo, potrebujemo določen pritisk, si je dejal Torricelli in imel tako pojasnilo le, če je ta pritisk pripisal zraku. Zrak ima svojo težo in z njo pritiska na površino živega srebra v posodi, ali drugače izraženo, s svojo težo izvaja pritisk, zračni pritisk, ki znaša na vsak kvadratni centimeter površine približno 1 kg.

Župan, ki je delal poskuse

Še temeljiteje se je bavil s temi problemi magdeburški župan Otto von Güricke. Za svoje poskuse je izdal 20.000 tolarjev, kar je bila za takratne čase izredno visoka vsota. Poskusi so ga privedli do konstrukcije zračne črpalke in s tem do vrste zelo važnih odkritij. Njemu se je posrečilo iz dveh druga k drugi prilagajati se polkrogel, polmera polmetra, v eni uri tako izžepati zrak, da ju je moglo ločiti komaj 16 konj. Ta poskus je izvedel pred cesarjem Ferdinandom III. na državnem zboru v Regensburgu leta 1654. Z njim je napravil izredno globok vtis na svoje sodobnike.

Dodati je treba, da je na opazovalce predvsem močno vplivalo veliko število konj. Dejansko pa je vleklo le polovico konj, kajti konje na eni strani bi mogel nadomestiti s kavljem, na katerega bi bila pritrjena ena polkrogla. To seveda nikakor ne omejuje zaslug von Güricke.

Güricke je dognal, da se zvok ne širi v brezračnem prostoru. Širita pa se svetloba in magnetične sile. Bil si je dalekosežnosti svojih odkritij popolnoma svest, kar izhaja jasno iz njegovih pism. Začel je razvijati, ki je postal znanost zase, tako imenovana tehnika visokega vacuuma. Brez nje si ne moremo misliti naših radijskih cev, kakor tudi ne rentgenskih cev, ki služijo v roki zdravnika za presvetlitev. Poskusi, ki so jih prvotno delali z čistimi znanstvenimi smotri, so se izkazali kot izredno koristni in zdravilni, kakor že tolikokrat v zgodovini znanosti. Današnje teorije so jutrišnja tehnika.

Koncentracija slovaških bank

O razvoju slovaškega bankarstva so na razpolago končni podatki. Leta 1939. je imela Slovaška 32 samostojnih bank s 133 podružnicami, 2 podružnici češkega deželnega kreditnega zavoda, 16 podružnic Českomoravske banke in 5 podružnic madžarskih bank. V centralni Zdrudni zvezi je bilo vključenih 636 kreditnih zadrug. Poleg tega je imela Slovaška 58 kmečkih posojilnic. V Zvezi obrtnih zadrug je bilo pa 91 obrtniških kreditnih zadrug. Na Slovaškem je bilo tudi 35 zadrug. Po reorganizaciji slovaškega denarstva ima Slovaška poleg svoje Narodne banke, poštne hranilnice ter Hipotekarne in Komunalne banke 12 samostojnih bank s 142 podružnicami, 15 komunalnih hranilnic z 8 podružnicami, 719 kreditnih zadrug, 58

kmečkih posojilnic, 74 kreditnih zadrug in 62 nemških kreditnih zadrug. Ti denarni zavodi in ustanove upravljajo okrog 7 milijard kron kapitala.

Skladišče blaga v sinagogi

Zidovskemu trgovcu Tobiasu Fleischmannu v Munkaču so sicer madžarske oblasti vzele obrtno dovoljenje, vendar je pa prodajal tekstilne izdelke, čeprav ni imel nobenega skladišča, in ne da bi oblasti vedele, o kod dobiva blago. Končno so ga pa zasedli, ko je odnašal blago iz kleti židovske sinagoge. Tam je imel skladišče, v katerem je bilo za dobrih 30.000 pengó tekstilnega blaga. Vse blago so mu zaplenili.

Vljudnost in alkohol

Detlev v. Lillencron, vedno zaljubljen pesnik, je z veseljem sprejel vsako povabilo na dobro jedajo in pijačo. Ob neki taki priliki je dejal svoji sosedji za bogato obloženo mizo: Milostiva, vino ne krasl samo življenja in sveta, temveč tudi ljudi. Tako se mi zdite tudi vi danes mnogo lepša kakor sicer.

Dami seveda ta pesnikova vljudnost ni bila po volji. — Kako morete trditi kaj takega o meni? — je odgovorila, saj nisem vina niti pila.

Zato sem ga pa jaz tem več, je priznal pesnik smeje.

Za smeh

NA OBROKE

— Naša Marička ima pa otroka na obroke.

— Kako je to mogoče?

— Pravim ti, da je tako. Včeraj je bil pri nas tisti gospod, ki je Marička z njim hodila, pa je rekel, da ji pošilja za otroka 500 lir mesečno.

VPLIV GLASBE

— Ali verjamete, da ima glasba tudi svoj praktični pomen v življenju?

— Seveda ga ima. Sodeč po slikah najslavnejših skladateljev kaže, da preprečuje izpadanje las.

EPIGRAM

— Pametni ljudje sestavljajo epigrame, neumni jih pa citirajo.

— Imenitno! Rad bi samo vedel, od koga izvira ta epigram.

V KNJIGARNI

— Kupil bi rad knjigo... zanimivo knjigo, takole kaj globokega...

— Prosim. Evo me, ki vam bo gotovo všeč: »20.000 milj pod morjem.«

JASNO

— Katera rasa je najbolj muzikalna?

— Ne vem.

— Arijška vendar.

NAVODILA ZA PORABO

— Ali je pomagalo teti zdravilo, ki si ga kupil?

— Ah, kaj še! Ko je prečitala navodilo za porabo, ki je bila vanj zavita steklenička, sta jo takoj napadli dve novi boleznici.

NAPACNO RAZUMELA

— Tako, gospodična, — pravi zdravnik bolnici, — jemljite redno to zdravilo, ki vam bo podaljšalo dneve življenja.

— Gospod doktor, dnevi so tudi brez tega predolg. Ali bi mi ne mogli dati zdravila, ki bi mi podaljšalo noči?

KAKO BI NE VEDEL

— Ali veš, kako pravijo človeku, ki tiči neprestano v gostilni? — nahrulil žena moža, ki se je vrnil pozno ponoči domov.

— Seveda vem — natakar.

OTROŠKA ISKRENOST

Učiteljica hoče raztolmačiti otrokom, kako grda lastnost je bahavstvo.

— Če bi recimo jaz trdila, da sem lepa in zelo pametna, kaj bi bilo to? — vpraša v želji, da bi otroci sami doumeli pojem »bahavstvo«.

— To bi bila pomota, — se oglasi Jurček.

D. Du Maurier:

114

Prva žena

Roman

Ni se mi moglo nadaljevati in urejati rože. Kaj je delal Maksim? In zakaj je bil »County Chronicle« znova telefoniral? Evo, že spet me je napadal tisti krč v želodcu... Šla sem in se naslonila na okno. Zelo vroče je bilo; po ozračju se je valil odmev daljnega groma. Vrtnarji so se bili spet lotili striženja trave; na vrhu pologa sem videla kosilnik, kako se pomika sem in tja. Kar naprej nisem mogla ostati zaprta v tej sobi; pustila sem škarje in rože ter stopila na teraso, da se vsaj malce razgibljem. Jasper se mi je zaganjal pod noge; nemara je hotel, da bi ga vzela na izprehod.

Ura je bila okrog poldvanajstih, ko je stopil iz veže Frith. »Gospod de Winter je pri telefonu, gospa,« mi je rekel.

Podvzela sem se v sobo za knjižnico. Roke so mi trepetale, ko sem vzdignila slušalo.

»Si ti?« je rekel glas. »Tukaj Maksim. Govorim iz pisarne. Pri Franku sem.«

»Nu?« sem vprašala.

Pomolčal je. »Frank pa polkovnik Julian bosta obedovala pri naju. Ob enih pridemo,« je rekel nato.

»Da...« Pomolčala sem, čakaje, da reče še kaj.

»Posrečilo se je dvigniti jadnico na vrh. Pravkar sem se vrnil od morja.«

»Da...«

»Searle je bil tam, polkovnik Julian, Frank in ostali...« Frank, sem pomislila, stoji nemara zraven njega pri telefonu, in to je vzrok, da so njegove besede tako hladne in tuje.

»Torej nas pričakuje ob eni.«

Odložila sem slušalo. Maksim mi ni bil nič povedal. Še vedno nisem vedela, kaj se je bilo zgodilo. Vrnila sem se na teraso, Frithu pa rekla, da bomo pri obedu štirje namesto dveh.

Ura se je vlekla počasi, ni je hotelo biti konec. Šla sem na vrh, oblekla lažjo obleko, se vrnila dol in sedla v dvorano, da jih počakam. Ob eni pa pet minut sem slišala, kako je pesek v drevesu za škripal pod kolesi avtomobila, in kmalu nato so v veži završali glasovi. V naglici sem si pred zrcalom popravila lase. Videč, kako sem bleda v obraz, sem si nalahno pordečila lica in stoje počakala gostov. Prvi je vstopil Maksim, za njim pa Frank in polkovnik Julian.

Spomnila sem se, da sem le-tega na plesu videla oblečenega za Cromwella. Zda se mi je zdel drugačen, nekam stisnjen in manjši na oko.

»Kako se imate?« mi je rekel. Imel je »niren in resen glas, kakor kak zdravnik.«

»Reci Frithu, naj prinese sherry,« mi je dejal Maksim. »Jaz grem ta čas, da si umijem roke.«

»Tudi meni ne bo škodilo,« je rekel Frank. Še predt, sem utegnula pozvoniti, je vstopil Frith s

sherryjem. Polkovnik Julian ga ni maral; jaz sem vzela enega izmed kozarcev, samo da bi imela nekaj v roki.

»To je res neprijeten razvoj dogodkov, gospa,« je ljubeznivo rekel polkovnik Julian in stopil k meni v oknjak. »Verjemite, da mi je zelo mučno za vas in vašega soproga.«

»Hvala,« sem odgovorila. V majhnih požirkih sem izpraznila kozarec in ga postavila na mizico. Bala sem se, da ne bi polkovnik opazil, kako mi roka drhti.

»Nerodno je to, da je vaš soprog pred letom dni spoznal tisto truplo,« je nadaljeval.

»Ne razumem povsem...« sem odgovorila.

»Torej se niste slišali, kaj smo davi našli?«

»Vedela sem, da gre za neko truplo. Potapljač ga je našel.«

»Da, da,« je rekel polkovnik. Nato se je neodločno ozrl proti veži: »Bojim se, da je njeno... ali bolje, ne dvomim, da je,« je rekel s pritajenim glasom. »V podrobnosti se z vami ne morem spuščati, a vaš soprog in doktor Phillips sta ga spoznala na prvi mah.«

Tedajci je obmolnil in se odmaknil. Maksim in Frank sta se vračala.

»Kosilo je nared, ali gremo...?« je rekel Maksim.

Krenila sem naprej; srce mi je bilo težko in mrzlo kakor kamen. Sedli smo. Polkovnik na mojo desno stran, Frank na levo. Maksima sem se ogibala pogledati.

Frith in Robert sta podala prvo jed, med tem ko smo govorili o vremenu.

»Po listih vidim, da se je včeraj v Londonu dvignil toplomer nad trideset stopinj,« je rekel polkovnik Julian.

»Res?« sem dejala.

»Da. To mora biti strašno za siromake, ki ne morejo nikamor.«

»Da, strašno,« sem rekla.

»V Parizu utegne biti še dosti bolj vroče kakor v Londonu,« se je oglašil Frank. »Spominjam se, da je bilo nekoč, ko sem prišel sredi avgusta v Pariz, nemogoče spati. V vsem mestu nisi čutil niti najmanjše sapice. Imeli smo več kot štirideset stopinj.«

»In Francozi spe kakopak zmerom za zaprtimi okni?« je rekel polkovnik.

»Ne vem,« je Frank odvrnil. »Stanoval sem v hotelu, kjer so bili skoraj sami Američani.«

»Vi dobro poznate Francijo, kaj ne, gospa de Winter?«

»Ne Bog si ga vedi kako dobro,« sem odgovorila.

»Ah! Mislim, da ste živeli tam mnogo let.«

»Moja žena je bila v Monte Carlu, ko sva se seznanila. Mislim, da Monte Carla ne boste imenovali Francijo, kaj?« se je oglašil Maksim.

»Gotovo da ne,« je rekel polkovnik. »To mora biti precej kozmopolitski kraj. A tisti kos obale je krasen, kaj ne?«